çaydaçıra

AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ HAZİRAN 2021

KORE KAHRAMANI CELAL DORA

YILLIK ABONE FORMU

DINDİK DERGİSİ'NE ABONE OLUN KAPINIZA GELSİN

YILLIK ABONE ÜCRETİ 70 TL

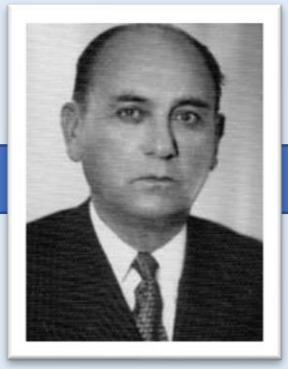
Abone olmak için;
Halk Bankası İsmail Ekrem KATI
İBAN No: TR03 0001 2001 5650 0001 1051 98
ya da
PTT merkezlerinden, İsmail Ekrem KATI adına
Posta Çeki 445533 No'lu hesabına abone
bedelini ücretsiz yatırabilirsiniz.

Not: Adresinizi mutlaka bize bildirin.

Adres: DINDİK Mizah Dergisi Yeni Mahalle Gazi
Cad. Yüce Pasajı Kat:1/105 ELAZIĞ

Email: ekremkati@gmail.com
Tel: 05335654241

İÇİNDEKİLER

Elazığ'ın Unutulan Kore Kahramanı Celal Dora...

Ebcizâde sülâlesinin 20. asırdaki fertlerinden Fecri Ebcioğlu

Elazığ Cumhuriyet Alanı'ndaki Kopya Atatürk Anıtı..

Anadolu Selçuklusunda Aşk mı, ikbal mi?

TURAN'dan ilahi besteler...

çaydaçıra

AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ
SAYI: 6 HAZİRAN-2021

İMTİYAZ SAHİBİ ve
YAYIN YÖNETMENİ:
YÜCEL ÇAKMAK
cakmakyucel@gmail.com

KATKIDA BULUNANLAR:
İ. EKREM KATI (ELAZIĞ)
MURAT SEVİNÇ (İSTANBUL)
LÜTFİ ERGENE (ANKARA)
AHMET BULUT (ELAZIĞ)
SEVİM ANAGÜR KOYUNOĞLU (İSTANBUL)
BİLAL CİVELEK (İSTANBUL)
M. SAİT KARAÇORLU (İZMİT)
VEDAT YETİK (ELAZIĞ)
MUHAMMET KURŞUN (ANKARA)
GÖKÇE KARAGÖZ (ABD)

Yücel ÇAKMAK

MERHABA...

Haziran ayı sayımızı özel bir sayı olarak yorumladık.
Haziran ayında **Kore**'de büyük başarılara imza atan **Albay Celal DORA ve Kore Şehitlerimiz** için genişçe bir yer verdik. Çünkü yeni kuşak **Celal DORA**'yı unutmuş.
Evet unutulmuştu. 25 yıldan fazladır bu meslekteyim ama şu ana kadar **Celal DORA'yı ve Kore Şehitlerimizi** andığımızı hiç hatırlamıyorum.
Albay Celal DORA, gelecek nesillerce **Harput**'un değerli bir evladı olarak örnek alınması ve ileri sürdüğü fikir ve inançları benimsenmesi gereken büyük bir şahsiyeti olarak daima anılacak ve idealleri uğruna savaşan büyük **Türk** ordusunun önemli bir komutanı olarak daima yâd edilecek büyük bir kahramanıdır. **Albay Celal DORA**, Harput'un önemli tarihi mirasını değerli kılan bir parçası olarak her zaman hatırlanmayı hak etmektedir.
Harput'un en eski ailelerinden **Ebcizâdeler Ailesi**'nin fertlerinden olan **Seyfi Ebcioğlu** ve **Fecri Ebcioğlu**'nu sizlere tanıtacağız. **Doç. Dr. Ahmet Karataş**'ın kaleme aldığı bu ilginç ve sürükleyici hikâyeyi zevkle okuyacaksınız.
Tarihten ilginç bir hikayeyi daha sizlere anımsatacağız. **Malatyalı Ayşe Hatun** ile **Harput Hükümdarı Belek Gazi**'nin mantık evliliğini bir kez daha dile getiriyoruz. Taht kavgalarının yaşandığı **Selçuklu** zamanı yaşanan bu izdivacı merakla okuyacaksınız.
Elazığlı bir müzisyen ile de tanışacağız. **Elazığ Musiki Cemiyeti**'nde başlayan müzik serüveni **Tokat**'ta son bulan **Duygu Turan** ile güzel bir sohbet gerçekleştirdik. **Türkiye'nin sayılı ilahi besteleyen kadınlarından** olan **Duygu Turan**, müzik çalışmalarını yurt dışına taşımış.
Sevgili Kardeşim **Muhammet Kurşun** bu sayıda Türkiye'nin sevilen ve beğenilen Kanun Sanatçısı Elazığlı **Turgay Coşkun**'la görüştü. Bu güzel röportajı umarım beğeniyle okursunuz. **Turgay Coşkun** daha ortaokul öğrencisiyken haber müdürlüğünü yaptığım Kanal 23 TV'deki mahalli müzik programlarına babası **Fikret Coşkun**'la birlikte ve tabi ki kanunuyla katılıyordu.
Sevgili okurlarımız bu dergimizin son rötuşlarını yaparken, yıllardır mustarip olduğum **şeker hastalığımdan** ötürü **sol ayağımda** bazı sıkıntılar yaşadım. Üst üste operasyonlar geçirirken dergimizi ihmal ettim**. Ve haliyle her ayın 1'inde çıkan dergimiz Haziran Ayı sayısı da sarktı**. Bu konuda sizlerden **özür dilerken, bu satırları hastane yatağımda yazdığımı da belirtmek isterim. Umarım beni bağışlamışsınızdır.**

CELAL DORA'YA KASİDE

Bir yerde kahraman yetişir oğlum
İşte Celal Dora bu evde doğdu
Bir sabah gülerek biterken mum
İlk defa bu evde gözünü oğdu

Düşmandan çekinmek yoktu içinde
Adı korku gibi dolaşır Çin'de
Korede Kunuri süngü cenginde
İki yüz bin Kızıl Çinliyi boğdu

Bir mesleki seçmek istersen eğer
Sende Dora gibi olmağa canver
Beline Sancağı dolayıp bu er
Üçbin Mehmetçikle düşmanı koğdu

Refik Fikret SAĞNAK

KORE KAHRAMANI ALBAY CELAL DORA

ÇAYDAÇIRA/ÖZEL

Soğuk Savaşın başlamasının ardından Kuzey Kore birliklerinin güneyi işgali sonrasında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyince Birleşmiş Milletlere üye ülkelere yapılan Güney Kore'ye yardım etmeye yönelik çağrı, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 16 ülkenin olumlu cevap vermesiyle birlikte 1950 ile 1953 yılları arasında Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulan silahlı müdahale ordusunun bir parçası olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinden bir tugay hazırlanmıştır. Bu tugayın alaylarından biri de 241nci piyade alayı ve komutanı ise Albay Celal DORA olarak görevlendirilmiştir. 1902 yılında Harput'ta doğan ve 1928 yılında Kara Harp Okulundan mezun olan Piyade Albay Celal DORA, katıldığı Kore savaşında ilk olarak dünya harp tarihine "Kunuri Muharebeleri" olarak geçen ve 26 Kasım 1950 ile 1 Aralık 1950 arasında Kore'de savaşa dâhil olan Çinliler tarafından kuşatılan müttefik orduya mensup Amerikalı birliklerinin Türk Birliklerine haber vermeden geri çekilmeleri üzerine binlerce askerden oluşan çok kalabalık Çinlilerin taarruzu karşısında yalnız kalan ve imha edilmek üzere iken birliğinin başına bizzat geçerek kuşatmanın yarılmasını sağlayarak, Çin Ordusunun geri püskürtülmesini ve Türk birliğinin tamamıyla imhasını önlemiş ve ayrıca bu muharebelerde 8 nci Amerikan Ordusunun düzenli olarak geri çekilmesi için gerekli zamanı kazandırmıştır. Kore savaşında daha sonra Albay Celal DORA komutasındaki Türk birliğinin 25-27 Ocak 1951'de yapılan Kumyangjangni muharebelerdeki başarısı üzerine Müttefiklerin bulunduğu zor durumdan dolayı Kore'yi tahliye planından vazgeçilmiş ve Kore'de ikinci kez savaşın akış yönünü değiştiren Türk Tugay'ı, Kore'den ayrılmayı düşünen BM Ordusu'na,

Çinlilerin yenilebilir olduğunu göstermiş ve Türk Birliği Çinlileri, en iyi savundukları mevzilerinden 10 km. kadar geri sürmeyi başarmıştır.
Savaştaki büyük başarılarından dolayı Türk Tugayı'na, Amerikan Kongresi tarafından "Mümtaz Birlik Nişanı" (Distinquished Unit Station) ve beratı verilmiştir. Bu nişan 6 Temmuz 1951'de yapılan bir törenle 8. Ordu Komutanı General Van Fleet tarafından Albay Celal DORA'nın komuta ettiği 241nci Alayın sancağına takılmıştır. Savaştan sonra çeşitli görevler icra eden, 1954 yılında emekliye ayrılan Türkiye'de muharip gaziler derneğinin kurucuları arasında yer alan Celal DORA'nın ismi birçok ilde sokak, cadde ve kışlaya verilmiş ve günümüze kadar genç subay adayları için örnek olacak şekilde Kara Harp Okulunun en büyük toplanma alanı onun adı ile bilinmiştir. TBMM'nin 1957 yılında yapılan 11nci dönem genel seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisinden Elazığ milletvekili seçilmiş ve anılarını çeşitli kitaplar yazarak sonraki nesillere aktarmıştır. Harput'un yetiştirdiği bu önemli asker 11 Mart 1984 tarihinde aramızdan ayrılmıştır. (1)

KORE SAVAŞININ ÇIKIŞI

Kore anlaşmazlığı, 25 Haziran 1950 sabahı Kuzey Kore'nin, Güney Kore askerlerinin 38 nci paralel boyundaki sınırı geçtiklerini ileri sürerek, sınırı teşkil eden 38 nci paralel boyunca saldırıya geçmeleriyle sıcak savaşa dönüştü. Bu durum karşısında Amerika'nın isteğiyle Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 25 Haziran 1950'de toplantıya çağrıldı. Güvenlik Konseyi, Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırmakla barışı bozmuş olduğuna karar verdi. Ancak Kuzey Kore, taarruzu başlatarak Seul'ü ele geçirdi. Bunun üzerine 27 Haziran 1950'de Birleşmiş Milletler, üyelerini Güney Kore Cumhuriyeti'ne yapılan saldırıyı karşılama ve bu bölgedeki milletlerarası barış ve güvenliği geri getirecek yardımlarda bulunmaya çağırdı. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu on altı devlet Birleşmiş Milletlerin çağrısına cevap verdi ve bu devletlerin gönderdiği yardımlardan Birleşmiş Milletler Kuvvetleri teşkil edildi.

TÜRKİYE'NİN KORE SAVAŞI'NA KATILIŞI

Birleşmiş Milletlerin yaptığı çağrı, Türkiye'nin de içinde bulunduğu durum dikkate alınarak TBMM'nin 30 Haziran 1950 tarihli oturumunda gündeme getirilerek kabul edildi.
25 Temmuz 1950'de alınan karar doğrultusunda; Genelkurmay Başkanlığı Kore'ye gönderilmek üzere; bir komutanlık karargâhıyla, üç piyade taburundan ve gerekli yardımcı birliklerden meydana gelen bir tugay ile 241 nci Piyade Alayını görevlendirdi.
Yurdun çeşitli yörelerinde bulunan birliklerden oluşturulan tugayın komutanlığına Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, kurmay başkanlığına Yarbay Selahattin TOKAY, 241 nci Piyade Alay Komutanlığına Albay Celal DORA atandı.
Kore'ye gitmek üzere oluşturulan bu birlikler Ankara Etimesgut'ta toplandı. Ankara'dan Kore Savaşı'na gitmek üzere İskenderun'a hareket eden Mehmetçiği uğurlama töreninde son derece duygusal anlar yaşandı. Törende kimler yoktu ki annesinin kucağında henüz bir yaşını doldurmamış bebekten, değneğine dayanarak torunlarını savaşa gönderen seksenlik ninelere kadar her yaştan insan, Kore yolcularının anaları, babaları, hayat arkadaşları, nişanlıları, evlatları...

KORE'DE YAPILAN MUHAREBELER

Türk Tugayı 8 nci Amerikan Ordusuna bağlandı. Tugaya "North Star- Kutup Yıldızı" kod adı verildi.
7 Kasım'da Türk Tugayına ilk olarak Seul'ün 46 km. kuzeybatısındaki Munson bölgesinin emniyetini sağlama görevi verildi. Tugay öncelikle 25 nci Amerikan Tümeninin geri bölgesini emniyete aldı ve Tümenin Sunchon bölgesinde toplanmasını sağladı.
Bu sırada Tugayın 9 ncu Amerikan Kolordusunun ihtiyatını teşkil etmek üzere 22 Kasım'da Kunuri'ye hareket etmesi bildirildi. 26 Kasım günü Kunuri'de toplanmasını henüz tamamlamamış olan Türk Tugayına Tokchon bölgesinde bulunan 9 ncu Kolordunun ve 8 nci Ordunun sağ yanını korumakla görevlendirildi. Tugay plân gereği 27 Kasım sabahı Tokchon istikâmetinde sarp ve ormanlık bir arazide ileri yürüyüşüne devam ederken 9 ncu Kolordu Komutanlığından bir emir aldı.
Emre göre; Tugay Tokchon'a gitmeyerek önceki gece konaklanılan Wawon'un doğusunda kalacak ve yolu burada kapatacaktı. Emirde ayrıca Tugayın takip ettiği yolun kuzeyindeki Chongsangni'de bir alay kuvvetinde düşman görüldüğü bildirildi. Bu durum karşısında Tugay Wawon boğazına dönmek ve Tokchon-Kunuri yolunu Wawon Boğazında kapama kararı verdi.
28 Kasım 1950 sabahı başlayarak devam eden Çin Ordusunun taarruzu akşama kadar devam etti. Düşmanın kuşatma hareketi başarıyla karşı konularak geçici olarak durduruldu.

28/29 Kasım gece yarısı ani saldırıyla karşılaşıldı. Düşman bu saldırıyla Sinnimni'ye ve bu köyden Kaechon'a giden yola hakim oldu, 1 nci ve 2 nci Taburların arasındaki irtibatı kesti. 29 Kasım günü Tugay komutanı ilerde kalan bu kuvvetlerin geriye çekilmeleri için Sinnimni'ye bir taarruz yaptırdı. Amerikan birlikleri de bu taarruza yardım etti. Sonuçta Sinnimni geri alınamadı ancak bu hareket ilerideki tepelerde bulunan birliklerin geri çekilmelerine yardım etti.

TÜRK TUGAYI ÇARPIŞARAK ÇEKİLDİ

29/30 Kasım gecesini çarpışarak geçiren Türk Tugayı 30 Kasım günü Kunuri'ye ulaştı. Türk Tugayı 28 Kasım 1950'de Wawon'da bir gün, 28/29 Kasım 1950'de Sinnimni bölgesinde bir gece, 29 Kasım 1950 de Sinnimni-Kaechon bölgesinde bütün bir gün düşman kuvvetlerine karşı fedakârlıkla savaştı ve ağır zayiat verdi. Sonuçta 8'nci Amerikan Ordusuna düzenli olarak çekilme için gerekli zamanı kazandırdı. Türk Tugayı böylece zorluklarla dolu ilk muharebe görevini şerefle yerine getirmiş oldu.

TÜRK ASKERİNİN KAHRAMANLIĞI

Türk Tugayı 6 Ocak 1951'de Chonan'da 20 gün ihtiyatta kaldıktan sonra Sarı Denizden Japon denizine kadar uzanan savunma mevziinin bir kısmını elde geçirmekle görevlendirildi. Bu görev için 24 Ocak'ta Chonan'dan hareket eden Türk Tugayının yapacağı muharebenin mahiyeti, tertibat ne olursa olsun düşman mevziine cepheden taarruz etmekti ve netice süngü ile alınacaktı. Sonuçta 26 Ocak 1951'de Kumyangjangni kasabası, 156 rakımlı tepe ve 25 Ocak 1951'de de düşmanın tahkim ettiği 185 rakımlı tepe ele geçirildi.

Bu büyük bir başarı idi ve Türk Tugayı'na bu başarılı muharebelerinden dolayı Amerikan Kongresince Mümtaz Birlik Nişanı ve beratı verildi. Ayrıca Güney Kore Cumhurbaşkanınca, bu başarılarından dolayı Türk Silahlı Kuvvetlerine Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı verildi.

1950-1951 yıllarında kesin sonuç alınamadı ve taraflar karşılıklı olarak savunmaya geçerek taarruz harekatını durdurdu.

1950 yılında Kore'ye giden 1 nci Türk Tugayı Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı 1951 yılında Tümgeneralliğe terfi ettiğinden, 16 Kasım 1951'de görevini 2 nci Değiştirme Tugayı Komutanı Tuğgeneral Namık Arguç'a devir ve teslim etti.

Türk Silahlı Kuvvetleri 20 Aralık 1951'de ihtiyata alındı. 2 nci Değiştirme Tugayı 24 Şubat 1952'de ordunun doğu kanadında mevzilenen 10 ncu Amerikan Kolordusunun emrinde 8 ay düşman mevzileriyle temas halinde ve daimi düşman ateşi altında savaştı. 2 nci Değiştirme Tugayı Ağustos 1952 tarihinde Kurmay Albay Sırrı Acar komutasındaki 3 ncü Değiştirme Tugayı'na görevi devretti. 20 Ağustos 1952 ve 3 Mayıs 1953 tarihleri arasında ihtiyata alınan Türk Tugayı, tahkimatın tamamlanması işleri ve eğitimle meşgul oldu. Bu arada mütareke müzakereleri de devam ettiğinden cephede büyük oranda muharebeler olmadı.

BİRLİĞİMİZE YENİ GÖREV

28 Mayıs 1953'te yapılan muharebelerde Türk Tugayı muharebe ileri karakol mevzilerinin savunulması ve kaybedilen yerlerin geri alınması ile görevlendirildi. Bu muharebelerde 151 şehit, 239 yaralısı olan 3 ncü Kore Değiştirme Tugayı yurda döndükten sonra 28-29 Mayıs muharebelerinden dolayı "liyakat nişanı" ile taltif edildi. 6 Temmuz 1953'te 3 ncü Değiştirme Tugayının yerini 4 ncü Değiştirme Tugayı aldı.

SAVAŞIN BİTİŞİ

Kore Savaşı ancak 27 Temmuz 1953'te Sovyetlerin Amerika'nın yapmış olduğu önerileri kabul etmeleri ile son buldu.

Türk Tugayı savaşın sona ermesinden itibaren Kore'de kalmaya devam etti. 1960 yılında bir bölüğe indirildi ve 1965 yılında ise sembolik anlamda bir manga bırakıldı. O da daha sonra yurda döndü.

Savaşın başından itibaren stratejik noktalarda görev alan Türk tugayları kendisine verilen görevleri en iyi şekilde yerine getirmiş ve katıldığı muharebelerde; 37 subay, 26 astsubay, 658 er olmak üzere toplam 721 şehit, 2147 yaralı, 346 hasta, 234 esir ve 175 kayıp vermiştir.

462 Türk şehidi Güney Kore'de Seul-Pusan Kasabası yakınlarındaki Tanggok Mezarlığı içerisinde bulunan Pusan Şehitliği'nde bulunmaktadır.

DORA ÖDÜLLENDİRİLİYOR

Kore'de büyük başarılara imza atan 241. Alay, ABD'nin harp tarihinde ikinci kez verilen Mümtaz Birlik Nişanı ile ödüllendirildi.

7 Eylül 1951 tarihinde Albay Cela Dora, görevini Albay Nuri Pamir'e devrederek, Türkiye'ye geri döndü. Albay Celal Dora göstermiş olduğu kahramanlıktan ötürü, 14 Eylül 1951 tarihinde Japonya'da bulunun Birleşmiş Milletler Genel Kumandanlığında Silver Star (Gümüş Yıldız) madalyasına layık görüldü.

Madalyanın tercüme edilen Türkçe beratında şöyle yazıyordu:

"Amerikan Birleşmiş Devletler Cumhurbaşkanı Kongrenin 9 Temmuz 1918 tarihinde kabul ettiği kanunun vermiş olduğu selahiyete istinaden Türk ordusundan Albay Celal Dora'yı göstermiş olduğu kahramanlığa mukabil Siver-Star (Gümüş Yıldız) malyası ile taltif etmiştir.

Türk Ordusu Silahlı Kuvvetleri 241. Piyade Alay Kumandanı Piyade Albay Celal Dora Kore'de Suvan civarında yapılan ve 26 Ocak'tan 6 Şubat 1951 tarihine kadar devam eden harekâtta gösterdiği kahramanlıkla temayüz etmiştir.
Albay Celal Dora'nın alayına sayıca üstün ve inatçı bir düşmanla şiddetli bir şekilde muhabereye giriştiği 156 rakımlı tepedeki müteaddit düşman istinat yuvalarına taarruz ve bunları almak görevi verilmişti. Albay Celal Dora taktik harekatı sevk ve idare etmek için müteaddit defalarca kendisini düşmanın öldürücü ateşlerine maruz bırakarak birliğinin en ileri unsurları ile birlikte bulunmuştur. Muharebenin kritik safhaları esnasında kendisinin buradaki mevcudiyeti kıtalar üzerinde kuvvet ve istikrar yaratan bir tesir meydana getirmiş ve onlara her ne pahasına olursa olsun düşmanı yok etmeyi ilham etmiştir. Albay Celal Dora tarafından gösterilen harikulade kumandanlık, ateş altında pervasızlık ve kendisini vazifeye hasretmesi alayının muvaffakiyetli icraatına geniş ölçüde hizmet etmiş ve kendisi ile Türk ordusuna büyük şeref kazandırmıştır."

YURDA DÖNÜŞ

Kore'den dönen 4 Ekim 1951 tarihinde Celal Dora, İstanbul'a havayoluyla ulaştı. Albay Celal Dora, Yeşilköy Havalimanında büyük bir coşkuyla karşılandı. Dora karşılanma ile ilgili duygularını şöyle dile getiriyor:
"Gelenlerin hepsi beni uçağın kapısına görünce alkışlamaya başlayarak, 'Yaşa Dora Hoş Geldin' diyerek bağırmakta ve candan tezahürat yapmakta idiler. Bu manzara karşısında uçak yolcuları da şaşırmışlardı. Çünkü birlikte seyahat ettiğimiz müddetçe kendimizi uzun boylu tanıtmamıştık."
"Varolun, sağ olun sözler ile arz ederken karşılayıcıların uzaktan ite kaka getirdikleri merdiven yanaştırılmış ve merdivenden yukarı hücum eden Sayın İstanbulluların ve kıymetli hemşehrilerimin kolları arasında merdivenden ayağımı toprağa basmağa fırsat vereden kadirşinaz milletimin omuzları üzerinde meydanın gümrük binası istikametinde ilerlemeye başlamıştık. Her ağızdan yükselen takdirkar cümleler ve elimi yüzümü öperek boynuma sarılanlar, göz yaşı dökerek, 'Müsaade edin be de babamın elini öpeyim' diye yalvaran kızıma karşı 'O hepimizin babası' diye bağıranlar arasında gümrük binasına gelmiştik."

ELAZIĞLILAR'IN DAVETİ

12 Ekim 1951 tarihinde Ankara'da bulunan Elazığ Kültür Derneği, Hemşerileri Celal Dora için Gar Gazinosu'nda bir gece tertiplediler. Ankara'da bulunan tüm Elazığlılar bu geceye katılmıştı. Sevgi tezahüratları ile karşılanan Celal Dora, salonun şeref masasında oturtmuşlardı. Gecede kendine gösterilen ilgiden çok memnun kalan Dora, "Gerek daveti tertipleyen dernek başkanı Rahmi Uluğ'un açış konuşması ve gerekse Elazığ Askeri Rüştiyesinden hocam olan Sayın Fethi Altay'ın seçkin hitabesi ile hakkımdaki taltifkar sözleri beni ziyadesiyle memnun ve minnettar bırakmıştı." diyerek duygularını dile getirmişti.
Kore dönüşü bir hafta Çankırı'da kalan Celal Dora, memleketi Elazığ'dan aldığı davetle 28 Ekim 1951 tarihinde trenle Malatya'ya hareket etti. Dora, anılarında Elazığ'a varışını ve gezisini şöyle anlatıyordu:
"Elazığ'a kadar geçtiğimiz her istasyonda ve bilhassa Baskil kazasının bütün halkı beni görmek üzere davul zurnalarla istasyona gelmişlerdi. Trenin burada durduğu müddet içinde kendileri ile konuşup ve ısrarları üzerine Kore hakkına bazı hatıralar anlattıktan sonra sevgi tezahürleri arasında ayrılmış ve biraz sonra Yolçatı

İstasyonuna geldiğimizde adeta bütün Elazığlılar burada toplanmış gibi muazzam bir kalabalık beni karşılamışlardı. Bu istasyona civar köylü hemşerilerim de davul ve zurnaları ile istasyona gelmişlerdi. Başlarında Sayın Vali Muharrem Balasaygun ve Tümen Kumandan Vekili Sayın Albay Tevfi Çağlar Beyler olduğu halde birçok subay ve memur arkadaşlar da bu mahşeri kalabalık içinde bulunuyorlardı. Trenden beni omuzlarına alarak yere bastırmadan ve gelenlere teşekkür borcumu ifa etmeye fırsat bulamadan Vali otomobiline kadar götürmüşlerdi. Belki yüzden fazla otomobil ve otobüslü bir konvoy halinde Beşkardeşler mevkiine kadar gelip orada yere indirilince o sahada toplanmış olan onbinlerce hemşeri çoluğu, çocuğu ve erkeği kadını ile kimisi boynuma sarılarak yüzümü, kimisi ellerime sarılarak elimi öpmekte ve taktirkar sözlerle ve içten gelen derin sevgi tezahürleriyle beni taltif ediyorlardı. Bu muazzam kitle içinden çıkabilmek için polis ve asker arkadaşların yardımları bile az geliyordu.

Elazığ'da bulunduğum müddet içinde sayın hemşerilerim bir dakika bile beni yanlarından ayırmayarak ardı ardına Vilayet, Belediye, Kültür Derneği, Tümen, okullar ve birçok hemşerilerimin bitmek tükenmek bilmeyen ziyafetleri ve her yerde sevgi ve takdir tezahürleri ile mükâfatlandırılmıştım. Bu arada Sayın Çimişgezekliler, Palulular, Madenliler beni kendi kazalarına davet etmekte ben de davetlerine icabet etmeyi bir vazife bilmekte idim. Ne yazık ki mevsimin müsadesizliği bana bu fırsatı vermemişti.

Asıl doğum yerim olan ve bugün harap bir hale gelmiş bulunan Harput'un harabelerini dahi ziyaret etmek heyecanı ile bu baba yurduna gitmiş ve onun bir toprak yığını haline gelmiş olan sokaklarındaki çocuklar hatıralarımı canlandırmaya çalışmıştım. Bu arada ziyaret edemeden geçemediğim Sarehatun Camisi'ni gezerken bugün cemaatsiz kalan ve bütün mefruşatı ve azameti ile sapsağlam bir halde duran bu ibadethaneyi iç çekerek derin derin seyre dalmıştım. Yedi yaşımdan başlayarak Harput'tan ayrıldığım 13 yaşıma kadar geçen bu zaman içinde bu camide kendi kendime tahsis ettiğim ve fırsat buldukça beş vakit namazımı kıldığım yere bakarak geçmiş zamanları hatırlamış ve derin bir manevi zevke dalmıştım." (2)

DORA SİYASET SAHNESİNDE

1954 seçimlerinde Celal Dora, CHP'nin merkez adayı olur. Dora, Elazığ'da büyük kalabalıklarla karşılanır. Yolçatı İstasyonu'na 5-6 saat rötarla gelen ekspresten inen Dora'yı karşılamaya 40'a yakın taksi, kamyon ve otobüsle oldukça yoğun bir kalabalık karşılarken, şehir merkezinde de yoğun katılımlı bir karşılama töreni yapıldı.

Albay Celal Dora'nın Elazığ'dan milletvekili adayı olacağı 4 Mart 1954 tarihinde CHP Genel Merkezi tarafından Elazığ İl Başkanlığı'na çekilen bir telgrafla bildirilir.

2 Mayıs 1954 tarihinde yapılan Genel Seçimlere CHP'nin birinci sıra adayı olan Celal Dora, 33 bin 975 oy almasına rağmen Meclis'e gidemedi.

CHP, 27 Ekim 1957 Genel Seçimlerinde Celal Dora'yı yine merkez adayı olarak, birinci sıradan milletvekili adayı yaptı. Celal Dora bu kez 37 bin 541 oy alarak, XI. Dönem Milletvekili olarak Meclis'e girer. (3)

KORE'DE DE BULUTLAR ASKERLERİMİZİ ÖRTMÜŞTÜ

Kore Savaşı'nın efsane isimlerinden Albay Celal Dora, 1951'de yaşanan bayram namazı hadisesini şöyle anlatıyor:

"6 Temmuz 1951 günü. Ramazan Bayramı'nın birinci günü idi. Bayram namazını ihtiyat bölgesinin ortasında ve etrafı yüksek kavak ağaçları ile çevrili zümrüt gibi yemyeşil büyük çayırlıkta bütün tugayca toplu olarak kılmamızı kararlaştırdıktan sonra içimde bir ürperti hissetmiştim.

Beş bin kişi namazda iken maazallah düşmanın bir uçak filosunun, taarruzuna uğradığımız takdirde ne büyük bir felâkete uğrayacağımızı gözümün önüne getiriyor ve bir türlü gönlüm razı olmuyordu.

General Tahsin Yazıcı'ya taburların kendi bölgelerinde ve ayrı ayrı namazlarını kılmalarını teklif ettimse de imam adedinin azlığı yüzünden imkân görülmemişti.

O sabah, hava çok açık ve berraktı. En küçük bir parça bulut dahi yoktu. Birlikler çayırlık bölgeye gelirken onlarla birlikte bir sis tabakası da çayırlık üzerine çökmeye başlamıştı. Cemaat çoğaldıkça bu sis tabakası da kesafet peyda etmiş ve 10 metre ilerisi görünmez bir hâl almıştı.

Bir hikmeti ilâhi bu sis tabakası yalnız kavaklık bölgenin dışında inhisar etmiş ve bu bölgenin dışında kalan sahada sisten hiçbir emâre görülmemişti. Cenâbı Hakk'ın Türk birliğini koruduğunun en büyük nişanesi olan bu sis tabakası içinde namazımızı kıldıktan, duâsını yaptıktan ve bunu müteakip birbirimizle sarmaş dolaş bayramlaştıktan sonra birlikler kendi bölgelerine giderlerken sis de birdenbire ortadan kaybolmuştu." (4)

CELAL DORA'DAN MEKTUP

30/Mart/951

KOREA

Sayın Belediye Başkanı Bay Kazım Bayer ve Sayın Vali Bey Muharrem Balasaygun

9.2.951 tarihli kıymetli mektubunuzu aldım. Yüksek takdirlerinize teşekkür ederim.

Şanlı ordumun omuzlarıma yüklediği bu mukaddes vazifeyi kahraman milletimize yaraşır bir şekilde başarmak, kazanılan ve kazanılmakta olan zaferlerimize daha üstünlerini ilave etmek amaciyle savaşmaktayız. Sizlerin duası ve cenabı hakkın lutuf ve inayetile daha bir çok zaferler kazanacağımıza inanıyoruz.

Geçmiş savaşlarda kahramanlıklar ile ün salan mert ve cengaver Elazığlı komutan ve er ağabeylerimize ve siz sayın hemşehrilerimize layık bir hemşehri olmağa çalışıyorum. Buna muaffak olabilirsem kendimi bahtiyar addedeceğim.
Lutuf buyrulan hediyeyi kemali memnuniyetle aldım, mübarek yurdumun mahsulu olan bu yemişleri koklayarak yurt hasretini dindirmeğe çalıştım. Bu kıymetli hediyenizden bir çok arkadaşlarıma da tattırarak aziz vatanımızın bir parçası olan Elazizimizin havasını onlara da koklatmak fırsatını buldum.
Bütün hemşehrilerime derin hörmetlerimi arz eder sizlere de teşekkürlerimle saygılarımı sunarım.
Birleşmiş Milletler Türk Silahlı Kuvvetleri
241. P.A.K.
Alb. Celal Dora (5)
NOT: Yaptığımız araştırmalar sonucunda Elazığ'dan Kore'ye Orcik, pestil, Kurudut ve ceviz gibi kuruyemişler halktan toplanarak sandıklarla gönderilmiştir.

HARPUT'UN DEĞERİ

Albay Celal DORA, 1950 yılında Kore yarımadasında çıkan ve Türkiye'nin de asker göndererek dâhil olduğu savaşların ilk safhasında görev yaparak büyük bir ün ve takdir kazanan, çok çeşitli madalya ve taltiflere mazhar olan Türk ordusunun yakın dönemde ismi en çok anılan Harput doğumlu komutanlarının başındadır.
Kendisi doğup büyüdüğü Harput'un değer ve inanç iklimini ruhunda daima taşımış, içinde yaşadığı kültürün ve anlayışın en güzel örneklerini sergilemiş, mesleğinde daima Harput'un temsil ettiği ahlak ve doğruluğun en iyi temsilcisi olarak memleketine ve milletine hep bağlı kalmıştır. Kore savaşları esnasında üstlendiği komutan sorumluluğunu üstün liderlik anlayışı ile yerine getiren Albay Celal DORA, milletine hizmet edecek birçok vatan evladını da en iyi şekilde yetiştirerek vazifesini büyük bir heves ve fedakârlıkla yerine getirmiştir.
Ailesinden ve yetiştiği ortamlardan aldığı ilhamla basit kazanç ve arzular yerine hep idealleri uğruna savaşmış, doğruları söylemiş ve doğru olanları icra etmiştir. Harput coğrafyasının mert, fedakâr, sabırlı ve samimi fertlerine bir örnek kişilik olarak memleketinin ismini hep önde tutmuş ve öyle yaşamıştır.
Albay Celal DORA, gelecek nesillerce Harput'un değerli bir evladı olarak örnek alınması ve ileri sürdüğü fikir ve inançları benimsenmesi gereken büyük bir şahsiyeti olarak daima anılacak ve idealleri uğruna savaşan büyük Türk ordusunun önemli bir komutanı olarak daima yâd edilecek büyük bir kahramanıdır. Albay Celal DORA, Harput'un önemli tarihi mirasını değerli kılan bir parçası olarak her zaman hatırlanmayı hak etmektedir.

DORA DERGİSİ

Kore kahramanı Celal Dora'nın Elazığ'a gelişinde 30.10.1951 günü özel sayı olarak çıkarılmış bir gazetedir. Sahip ve Yazı İşleri Müdürlüğünü Fethi Ülkü üstlenmiştir. (6)

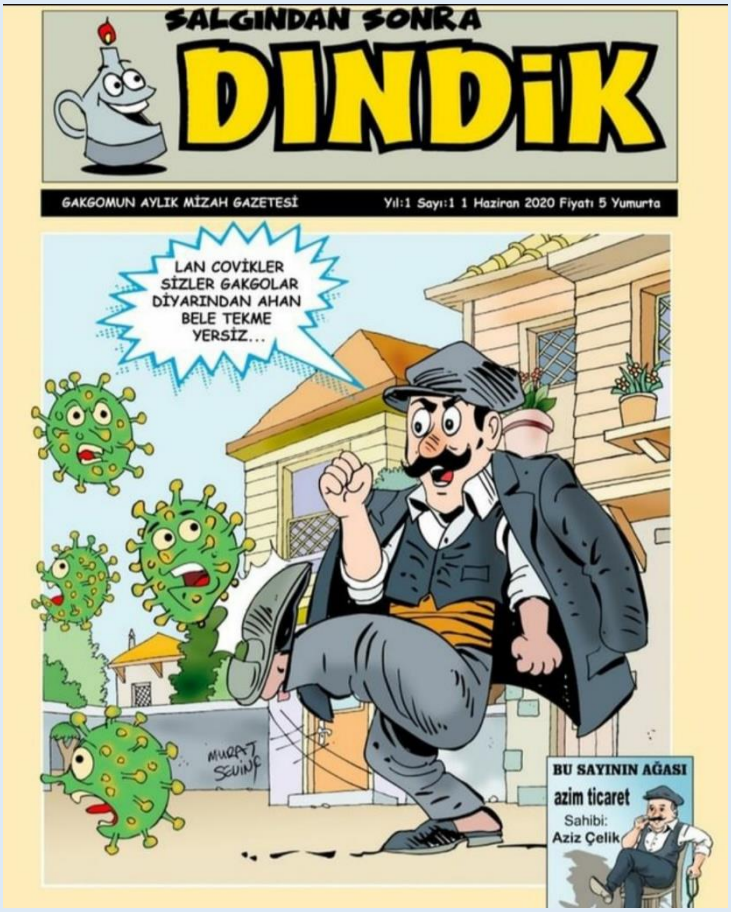
KAYNAKLAR

1) HARPUT'UN KORE SAVAŞI KAHRAMANI: ALBAY CELAL DORA
Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ
2) Kore Savaşında Türkler-Celal DORA
3) Siyasi Arenada Elazığ'ın Seçimi-Adem DOĞAN
4) Celal Dora, Kore Savaşı'nda Türkler, İstanbul, 1963
5) Turan Gazetesi - 14 Nisan 1951
6) 1992 Elazığ İl Yıllığı-Elazığ Valiliği

www.elazighaberajansi.com

Elazığ Basını'nın tek muhalif sesi:

DINDİK, 1YAŞINDA

ÇAYDAÇIRA / ELAZIĞ

Elazığ Basın Tarihinde 2 Dönem yaşayan Dındik Mizah Gazetesi, ikinci döneminde ilk yılını doldurdu.

Dındik, 2007 yılında Elazığ'ın ilk mizah dergisi olan yayın hayatına kavuşmuştu. Dındik Mizah Gazetesi ikinci yayın hayatına ise 1 Haziran 2020 yeniden başlamıştı. İ. Ekrem Katı kaptanlığında yola çıkan, İşadamı Aziz Çelik'in desteklediği Dındik, birbirinden kaliteli kalemlerle yoluna devam ediyor. Murat Sevinç, Yücel Çakmak, Hayri Uğur, Uğur İncioğlu, Ahmet Tahir Erdem, İhsan Yüksel, Bedri Yücel, Oğuz Taşpınar, Celil MavidemirMustafa Yıldız ve Tarkan Öner gibi ismler yer alıyor.

Dındik klasikleri Ukuş Bibi, Kafama Tahıli, Dındik Haber Ajansı ve Yıldız Falı'nın yanı sıra Eşo Diyeze, Erçel Çağa, Meşhur Ahmet Hoca Vaaz Veri ve Sizden Gelenler gibi köşeler bulunuyor.

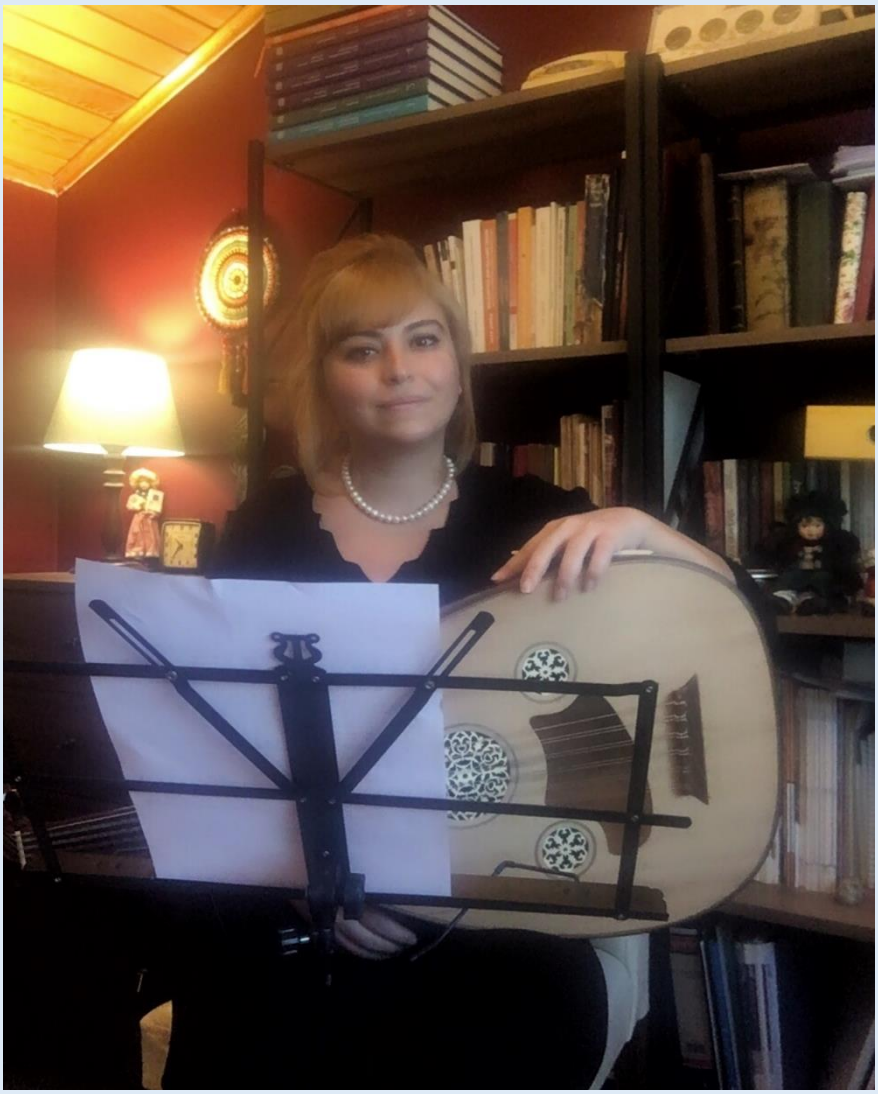
Derginin imtiyaz sahibi İ. Ekrem Katı, "Korona süresinde eve kapanınca bir şeylerle uğraşmak istedik. Tekrar Dındik'i hayata geçirmeye karar verdik. Bu da arkadaşlarımızın istekleri doğrultusunda oldu. Geçen sene Haziran ayında başladığımız serüvenimiz devam ediyor. Tatlı bir şekilde eleştirip, doğruya yönlendirmek için eleştireceğiz. Dındik'in bir geçmişi var. 2006 ile 2008 yılları arasında çıkmıştı. O zaman da seviyeli bir mizah yapıyorduk. Şimdi de aynı şekilde devam edeceğiz. Her zaman olduğu gibi yine Elazığ'ın haklarını savunduk savunacağız. Elazığ kültürünü de yaymaya devam edeceğiz." dedi.

Elazığ Musiki Cemiyeti'nden bir müzik esintisi daha…

Turan'dan ilahi besteler

ABD'de bir yıl tez çalışması yapan Duygu Turan, Türk Müziğini ABD'de tanıtımını üstlendi. Duygu Turan, çeşitli eyâlet ve şehirlerde Türk mûsikîsi konserleri ve dinletileri sundu.

Yücel Çakmak

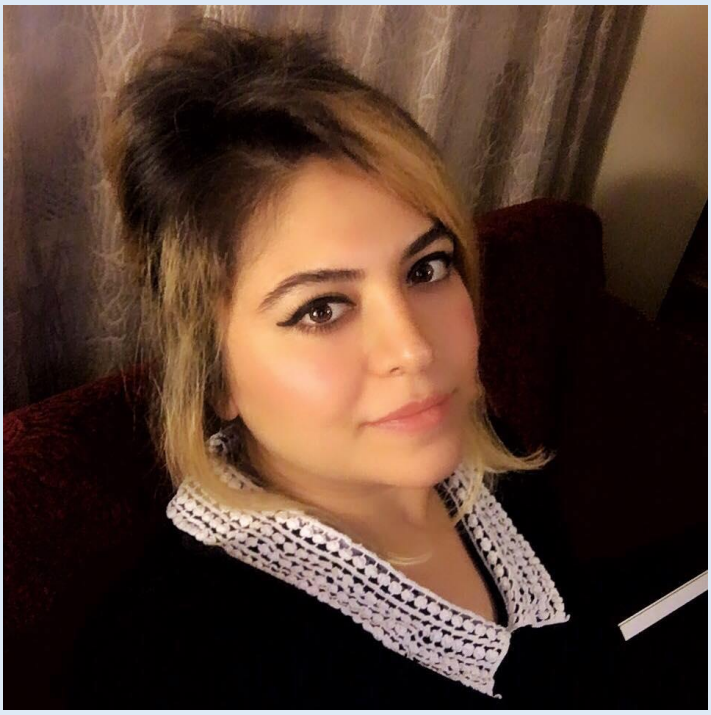
Elazığ'ın sayılı kadın bestekarları arasına bir isim daha eklendi. Bir elin parmakları kadar olan bu isimlere Elazığ Musiki Cemiyeti'nden yetişen ve Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuar mezunu Duygu Turan da eklendi.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İslâmi İlimler Fakültesi Türk Din Mûsikîsi Anabilim Dalı'nda Öğretim Görevlisi Duygu Turan, Çaydaçıra Dergisi'nin sorularını içtenlikle cevapladı. 'Evliyâlar şehri, şehr-î azîz' Elazığ'da 1986 yılında doğduğunu ifade eden Turan, "Anne ve baba tarafım köken olarak kendi köylerine Harput'tan gelmeler yâni öz be öz Elazığ'lıyım. Babam Elazığ'ın en eski minare ustalarından (emekli), annem ise memur emeklisi. Eğitim–öğretim hayatım da yine memlekette devam etti. İlköğretim, ortaokul ve liseden sonra üniversiteyi Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Müziği Temel Bilimler Bölümü'nde derece ile tamamladım. Aslında mûsikî ile üniversiteden çok daha önce ailemin teşvikleriyle tanışmıştım. Henüz 11-12 yaşlarında iken Elazığ Mûsikî Cemîyeti' nde ud dersleri alarak ve sanat mûsikîsi korolarında ses icrâcısı olarak mûsikîye ilk adımlarımı attım diyebilirim. Üniversite bittikten sonra Yine Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Pedagojik Formasyon eğitimimi tamamladım. Kısa bir süre sonra evlilik neticesinde memleketten ayrılmak durumunda kalıp İstanbul'a yerleştim." dedi.

ABD'de tez çalışması yaptı

Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Din Mûsikîsi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans derecesini aldığını belirten Turan, "Tez yazım aşamasında Amerika Birleşik Devletleri, Güney Maine Üniversitesi müzik fakültesinden misafir araştırmacı olarak kabûl aldım ve 1 yıl orada bulundum. Orada da yine mûsikî çalışmalarım devam etti. Çeşitli eyâlet ve şehirlerde Türk mûsikîsi konserlerim, dinletilerim oldu. Yüksek Lisans tezimi de Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri arasında karşılaştırmalı bir tez olarak tamamladım. Yüksek Lisansı tamamladıktan sonra Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İslâmi İlimler Fakültesi, Türk Din Mûsikîsi Anabilim Dalı'nda Öğretim Görevlisi olarak atandım. Günümüzde de aynı üniversitede görevime devam ediyorum." dedi.

İlahi besteliyor

Birçok konserde görev aldığını belirten Turan, "Gerek saz olarak bazen ud bazen keman gerek ses olarak sahne aldım. Bazen kendi koromu yönetmek üzere şeflik yaptım. Bunun yanında kitap, makale ve tebliğ çalışmalarımla da ilgileniyorum. Şu ara beste çalışmalarım üzerinde yoğunlaştım. Form olarak hem câmi mûsikîsi hem tekke mûsikîsi ortak formlarından olan "ilâhi" formunda çalışmalarım var. Özellikle Yunus Emre şiirlerinden çok etkilenip O'nun şiirlerinden de beste çalışmalarımı yürütüyorum. Elbette yine birçok değerli şairimizin şiirleriyle de ilgileniyorum." dedi

“Tek değilim”

Kadın bestekar olarak tek olmadığını ifade eden Turan, “Kadın bestekâr sayısı elbette ki erkek bestekâr sayısı kadar çok değil maalesef hele ki dini mûsikî alanında çok ama çok az denecek kadar. Güzel memleketimde bir ara Konservatuvarda da müdürlük yapan çok sevdiğim ve hâlâ görüştüğüm ancak uzun yıllardır İstanbul’da öğretim üyesi olan değerli Güldeniz Ekmen hocamın da beste çalışmaları vardı. Gerek kişiliği gerek sanatta yeterliliği yönünden olsun her zaman örnek aldığım bir hocadır kendisi. Elazığ’da, Güldeniz Ekmen ve kendim dışında kadın olarak beste çalışmaları olan var mı bilemiyorum açıkçası, varsa da ben duymadım. Ben bir kadın akademisyen olarak mûsikîmizi her daim yaşatmak ve bildiklerimi öğrencilerime aktarmak için bu yola çıktım. Yurt içi yurt dışı olsun her zaman mûsikîmizi her yerde sesim çıktığınca söyleyeceğim. Albüm için çalışmalarımız olacak inşallah. Şu anda eser çalışmalarımı ve bestelerimi müstakil olarak yayınlıyorum.” dedi.

“Memleketle bağlarım hiç kopmadı”

Elazığ’la irtibatlı olduğunu ifade eden Turan, “Memleket ile bağlarım hiçbir zaman kopmadı, kopamaz. Ailem, akrabalarım hâlâ Elazığ’da ikâmet ediyor. Mümkün oldukça her bayram, her tatilde memlekete gitmeye çalışıyoruz. Bizim mûsikîmiz yâni Harput Mûsikîsi bir başkadır. Daha küçükken bile kulaklarımız o özel ezgiler ile dolmuştur. Vardır her evde hemen hemen bir ud çalan, klarnet çalan. İllâ ki herkesin kulaklarındadır Elezber, Hoyrat, Bağrıyanık ve Maya’lar.. Türk sanat mûsikîsi ile Türk halk mûsikîsi arasında köprüdür bizim mûsikîmiz. İcrâda klasik Türk mûsikîsi sazları kullanılır. Ud, klarnet, kanun gibi.. Güftelere gelince ise her bir formun güftesi çok güzel ve özeldir. Fuzûli, Nedim gibi daha bir çok değerin şiirleri bestelenmiştir. Hele bir Harput Peşrevimiz var ki... Bir diğer adı Paşa Göçtü. Her nerede duyarsak hemen etkileniriz, gözlerimiz dolar.

Mûsikî Rabb’imizin bize verdiği bir lütuftur. Hem bedenimize hem ruhumuza şifâdır. Biz de elimizden geldiğince, dilimiz döndüğünce bu yolda çalışmalarımızı sürdürüp kendi öz mûsikîmize hizmet edeceğiz inşallah.” dedi.

BAK BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ ESKİ GÜNLERDE

Doç. Dr. Ahmet KARATAŞ

Ebcizâdeler (Ebcioğulları) Harput'un en eski âilelerindendir. Harput'taki bilinen varlıkları 15. asra kadar uzanmaktadır. Hacı Ömer Efendi, Hacı Tevfik Efendi, Osman Efendi, Zülfikâr Efendi gibi âlim ve müderrisler bu ailenin önde gelen mensuplarındandır. 20. asra kadar faaliyette olan Kale Camii'nin mütevelliliği de bu ailenin üzerindeydi. Ailenin Harput'un Pancarlık nahiyesinde bulunan bahçeleri önemli bir sayfiye mekânı imiş.

Polislikten dolma kalem tamirciliğine

Cemaleddin BİLDİK

Bu yazıda size Ebcizâde sülâlesinin 20. asırdaki fertlerinden Seyfi Ebcioğlu'nun ilginç hikâyesini anlatacağım. Seyfi Bey'den *Akşam Gazetesi*'nin 2 Temmuz 1947 günkü nüshasında yayımlanan bir röpotaj sayesinde haberdârız. Dönemin önemli gazetecilerinden Cemaleddin Bildik -muhtemelen dolma kalemini tamir için yanına gittiğinde onunla tanışıp- kendisiyle konuşmuş ve bu konuşmayı yazıya dökerek yorumlarıyla birlikte neşretmiştir.

Buna göre, Seyfi Bey 1896'da Harput'ta dünyaya gelir, ilk eğitimini Elaziz'de alır. İdâdî'nin dördüncü sınıfına kadar okur. 20 yaşına gelince askere gider. Dört sene Rusya'da kalır. Oradan İstanbul'a geçer. Burada bir müddet dinî eğitim alır. Ağabeyi Ebcizâde muallim Mehmed Ali Bey de buradadır... Bu sebeple gariplik çekmez. Bir müddet sonra polis memuru olur. Bu görevi 13 sene sürdürür. Fakat aldığı 47 liralık maaş çok yetersizdir. 13. yılının sonunda bu maaşla âilesini geçindiremediğini iyiden iyiye anlayınca istifâ eder.

Sene 1933'tür... Ne iş yapacağını düşünürken Rusya'da bulunduğu sıralarda oradaki kalem tamircilerinin yanına gidip onların işlerine dikkat kesildiğini hatırlar... "*Bir köşe başında kalem tamir etsem bundan fazla kazanırım*" der ve C. Bildik'in kaydına göre koltuğunun altına aldığı bir ufacık çanta, birkaç bozuk dolma kalemle soluğu Eminönü'ndeki Merkez Postanesi'nin mermer merdivenlerinden birinin basamağında alır ve başlar etrafa seslenmeye: *Bozuk dolma kalemler tamir ediyorum! İşlemeyen kalemlerinizi, yazmayan uçları bana getirin!*

Başlangıçta yolu postaneye düşenlerin kalemlerini tamir etmekle hayatını idâme ettireceğini düşünür. Ama işleri o kadar yoğunlaşır ki Cağaloğlu'nda bir dükkân kiralamaya karar verir... Polislikte cebine ayda 47 lira girerken dolma kalem tamirciliğinde aylık net kazancı 200-300 lirayı bulmaktadır! Kısa süre sonra ev sahibi de olur... Hattâ Cağaloğlu'nun üst tarafında (Piyer Loti Caddesi) Mehmet Paşa Konağı'nı satın alır... Yaz aylarında okullar tatil, memurlar izinde olduğu için aylığı 150-200 civarındayken kış ve bahar aylarında bu gelir 300 lirayı aşmaktadır.

İş Ahlâkı

Benim bu röportajda dikkatimi en çok Ebcioğlu Seyfi Bey'in namuslu, iş ahlâkına sahip bir esnaf olması çekti. Aylık kazancını söylerken maliyecilerin vergisini artıracakları ihtimaline kulak asmamakta ve "*Yalanı sevmem! Maliyeciler haber alacaklar da vergiyi artıracaklar diye düşünmem.*" demektedir. Gazetecinin, dolmakalem kullanırken nelere dikkat edilmesi gerektiği yönündeki sorusuna "*Hiçbir sanatkâr işinin sır tarafını söylemek istemez amma ben böyle şeylere ehemmiyet veren insanlardan değilim. 18 milyonun (Türkiye'nin nüfusu!) 10 milyonunun cebinde ve çantasında şimdi bir, hattâ bir çoklarında iki üç dolma kalem var. Nasıl olsa ekmek paramızı çıkarırız...*" cevabını vermekte ve işin "sır"rını şöyle açıklamaktadır: "*Dolma kalem kullananlar kalemlerinin çabuk bozulmasını birtakım sakat tavsiyelere riayet etmelerinde aramalıdırlar. Bir bardak suya sirke veya alkol konularak kalemin yıkanmasını tavsiye edenler vardır. Asla doğru bir şey değildir bu... Asit ve alkol dolma kalemin en birinci düşmanıdır. Kaleminin çabuk bozulmasını istemeyenler onu hiç değilse iki veya bir ayda bir sade su ile yıkamalıdırlar. Yani mürekkep yerine su çekip boşaltmalı ve bu ameliyeyi kalemden temiz su akıncaya kadar devam ettirmelidir. Bu suretle haznesinde biriken tortu çıkar ve kalem güzel güzel yazar, ucu da çabuk bozulmaz.*"

Para Değil Sanat Âşığı

Seyfi Bey yaşının ilerlemesinden ve bir Türk çırak bulamamasından yakınmaktadır. Eşi Râciye Hanım işinde de kendisine yardımcı olmaktadır. Akşamları eve bir tomar kalemle gidip karşılıklı oturarak çalışmaya devam ettiklerini, buna rağmen işi yetiştirmekte zorlandıklarını ifade etmektedir. Bu işi yabancılara kaptırmak istemediğini de söyleyen Seyfi Bey sonra işinin en hassas noktasının sırrına işaret etmektedir: "*Kalemin pistonu ucundaki mantar var ya... İşte en çok bozulan şey odur. Mantar piston ucundan kopuverir. Böyle olunca da kalem mürekkep çekmez. Onu oraya yapıştırmanın bir kolayı ve bu kolaylığı temin eden bir madde vardır ki bu benim icadımdır. Benim diyen adam ve sanatkâr onu bilemez. Tamir edenler belki bulunur amma ömrü pek kısa olur. İşte kalem tamirciliğinin sır tarafı budur. Bunu da yabancılara veremem. Hattâ 1000 lira para da vadettiler, yine söylemedim ve öğretmedim... Ben para değil, sanat âşıkıyım. Harbden evvel idi. Birkaç yabancı sermâyedâr Merkez Bankasına 25 bin lira yatırdılar: 'Git Almanya'dan makineleri al gel de burada dolma kalem fabrikası açalım' dediler. Bunu da kabul etmedim. Halbuki bu pek basit işi burada yapmak pekâlâ mümkündür. Fakat istiyorum ki bir Türk sermayedâra bu iş nasib olsun...*"

Gazeteci Cemaleddin Bildik röportajı tamamlarken şu değerlendirmelerde bulunmaktadır:

"Birçok işler görür ve onu küçümseyerek 'Bu işten de para kazanılır ve geçinilir mi?' deriz. Pekâlâ kazanılıyor ve geçiniliyor da... Netekim bu dolma kalem tamircisi bugünkü hayatını polisliğe değil, komiserliğe bile değişmiyor... 'İyi ki' diyor; 'günün birinde silkinip arkamdaki o elbiseyi çıkardım ve istifa ettim de bu işe atıldım. Yoksa 47 lira maaşla habire çalışacak ve hayli yıpranacaktım...'

Karı koca dükkânlarının kepenklerini kapatırken, içinde tamir edilecek 85 kalem bulunan çantalarını da almayı unutmamışlardı. Gece karşılıklı oturacaklar, konuşa konuşa onları tamir edecekler... Güzel bir hayat... Dolma kalem tamirciliği de para kazandıran bir iş imiş meğer..."

Beş yüz yıllık Harputlu Seyfi Ebcioğlu ile yedi göbekten İstanbullu eşi Raciye Hanım mesleklerini birlikte bir süre daha sürdürürler. Kaynaklardaki aktarımlara göre Raciye Hanım ud çalan, şarkılar söyleyen, klasik Türk musikisi hayranı bir kadındır. Onun sayesinde önce Cihangir, sonra Cağaloğlu ve nihâyet Piyer Loti'deki evlerinde nağmeler eksik olmaz... Seyfi Bey de dolma kalem tamiriyle uğraşmasının yanında tarihe, astronomiye, sanat musikisine meraklı ve okumayı çok seven bir kişidir.

Eski komşuları meşhur tiyatro sanatçısı Gazanfer Özcan bu âilenin musiki ile irtibatından bahsederken özellikle Ramazan geceleri Seyfi Bey ve Râciye Hanım'ın sülâlelerinin hep bir araya geldiklerini, kiminin uduyla, kiminin kanunuyla, kiminin darbukasıyla, tefiyle bu gecelere renk kattıklarını söyler.

Gün gelir her fâni gibi dolma kalem tamircisi Seyfi Bey'in de mürekkebi kurur, kalemi kırılır; 24 Ekim 1966'da 70 yaşındayken ebediyete intikâl eder, Anadoluhisarı'ndaki aile kabristanına gömülür.

Seyif Bey geriye üç evlat bırakır. Ümran Or, Nevsal Kayaman ve 1960'lardan itibaren Türk müzik piyasasına fırtınalı bir giriş yapan Fecrüddin Ebcioğlu... Hani şu "Türkçe Sözlü Pop Müziği"nin mucidi, "aranjör" Fecri Ebcioğlu...

Bak bir varmış bir yokmuş eski günlerde
Tatlı bir kız yaşarmış Boğaziçi'nde

şarkısı başta olmak üzere "*Deniz ve Mehtap*", *"Boş vermişim dünyaya"*, "*Her yerde kar var kalbim senin bu gece"* gibi 60'lı 70'li yılların nice meşhur şarkılarının söz yazarı Fecri Ebcioğlu...

Seyfi Bey 1927'de dünyaya gelen evinin tek erkek çocuğuna "*Fecrüddin: Dinin şafak aydınlığı*" adını verirken onun için kim bilir nasıl bir gelecek planlamıştı. Muhafazakâr, Türk örf ve ananelerine sıkı sıkıya bağlı, hattâ sırf yabancı müzik çalınıyor diye eve radyo almayan bir babaydı o; çocuğunun tercih ettiği hayattan dolayı araları da kimi zaman açık oluyordu... Fecri Bey anılarında babasının kendisi için çizdiği istikameti kabul etmediğini çeşitli örneklerle anlatır... Bir çok şeyi babasına rağmen yaptığını da.

Hayat böyledir... Kalemin kaderini insan belirler. İnsanın kaderini ise Tanrı..

Yaşamın içinden öyküler-4

Bakanlıkta çalıştığım yıllarda görevli olarak GAP Bölge Kalkınma İdaresi'nin Urfa'da düzenlediği bir toplantıya katıldım. Çok iyi hazırlanmış bir organizasyon ve yöre insanı için çok yararlı bir toplantı oldu.

Genel olarak farklı il ya da ülkelere gitmeden önce araştırma yapar, o il ya da ülkenin tarihi, turistik, kültürel değerleri ve de ekonomik ve sosyal yaşamı hakkında bilgi edinirim. Urfa'ya gitmeden önce de Urfa hakkında ayrıntılı bir araştırma yaptım. Urfa'nın Türkiye çapında üne sahip yemeklerini zaten biliyordum, ama yine de yöre yemekleri ile ilgili bir kaç yazılı kaynağa bir kez daha göz atmaktan kendimi alamadım. Ayrıca toplantı vesilesiyle Urfa'nın nefis yemeklerini yerinde tatma ve yemeklerin öyküsünü bizzat o yemekleri yapanlardan dinleme fırsatım oldu.

Aslına bakarsanız Elazığ, yemek çeşitleri açısından Urfa'dan zengindir. Benim mutfak kültürüm Elazığ'dan ve ailemden miras kalmıştır. Bu nedenle Doğu ve Güneydoğu'nun diğer illerinin yemeklerini Elazığ yemekleriyle karşılaştırmadan geçemem. Ne var ki benim yeme konusunda çocukluktan kalma bazı alışkanlıklarım ve çekincelerim var. Biz dört kız kardeş bir arada büyüdük. O yılların Elazığ'ında anacığım bizi, "Kız kısmı yeme konusunda kontrollü olmalı, misafirlikte çok ısrar edilmedikçe ikram edileni almamalı, kız kısmı kahve içmez" diye bir dolu nasihatte bulunurdu. Nasıl etkilenmişsem ev dışında yediğimiz yemeklerde aklıma hemen anacığımın söyledikleri gelir ve kontrolü elden bırakamam. Çekincem sadece çocukluğumun etkisiyle de sınırlı değil, bir yandan da hem kolesterol sorunum var hem de kilo almak istemiyorum. Yani yeme konusunda dikkatli olmam gerekiyor.

Bu ahvalde Urfa'daki toplantı sırasında bir öğlen yemeğinde masaya baklava geldi. Üçgen şeklinde kesilmiş, fıstıklar içinde, harika görünümlü, büyükçe bir dilim baklava. İçimden bir ses, "Sevim Hanım sakın yeme, kolesterolün çıkar, aldığın kiloları da veremezsin" diye beni uyarıyor. Toplantıya birlikte gittiğimiz arkadaşlarım gözlerini tabağıma dikmiş bana, "Sevim Hanım siz yemiyorsanız biz yeriz" diyorlar. Nefsimi köreltmek için baklavanın ucundan çok küçük bir parça aldım. Aman Allah'ım olamaz böyle bir şey, nasıl güzel bir lezzet, damağımda unutulmaz bir tat bıraktı, harika bir şey. Yine de iradem güçlü çıktı ve ben o mis gibi baklavayı yemedim. Fakat o lezzet yıllar yılı damağımdan hiç çıkmadı. Öyle ki şartlar aynı olsa bugün bile çocuklarımı da alıp sırf o baklavadan bir dilim yemek için Urfa'ya gidebilirim.

Biraz da Urfa'nın o leziz baklavası hakkında bilgi verelim. Baklava sanki içinde hiç yufka yokmuş, sırf fıstıktan yapılmış gibi, müthiş lezzetli. Bu baklavaları yapanlarla konuştuk. Ceylan Pınar Tarım İşletmesi arazilerinde üretilen en kaliteli fıstıkları kullandıklarını söylediler. Şunu özellikle belirtmeliyim, o yıllarda Türkiye'de henüz özelleştirme furyası başlamamıştı, o geniş arazilerin hepsi Tarım İşletmelerine aitti. Ne yazık ki sonraki yıllarda devletin değerleri bir bir elden çıktı. Bir hususu daha yazmadan geçemeyeceğim. Her ne kadar baklavayı yapanlar tevazu göstererek, lezzetinin fıstığın kalitesinden kaynaklandığını söylese de öyle düşünüyorum ki o baklavayı, yaşamım süresince Türkiye'nin pek çok il ve de mekânında sayısız defalar yediğim baklavalardan farklı ve üstün kılan sadece kullandıkları fıstığın kalitesi değildi. Maharetli ve ehil ellerde özenle yapıldığına, kullanılan diğer malzemelerin kalitesinin ve miktarının da etkisi olduğuna inanıyorum.

Aradan çok uzun yıllar geçti, ileri yaşla birlikte bazı sağlık sorunlarıyla karşılaştım. İştahımın kapandığı, çok kilo verdiğim dönemler yaşadım. Ne tuhaf ki iştahımın kapandığı o

dönemlerde anamın ve ablamın nefis yemeklerini hatırlamanın yanı sıra nedense Urfa'nın o nefis baklavasını da anımsar, sonra da "Urfa'ya kadar gitmişsin, sıra dışı bir durum, hepsi hepsi bir dilim baklava, yesen ne olurdu Sevim Hanım?" diye kendi kendime söylenirdim. Bu uzun girişten sonra Urfa'nın leziz baklavasına nokta koyup Elazığ yemek kültürüne ilişkin düşüncelerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum. Elazığ'da doğup büyümüş olanlar Elazığ'ın Anadolu'nun en zengin ve köklü mutfağına sahip olduğunu bilirler. Ancak ne yazık ki Türkiye'de yemek çeşidi ve lezzetli yemek deyince akla daha çok, Antep, Urfa ve Hatay gelmektedir. Oysa Elazığ Türkiye'de 154 yemek çeşidi ile Gaziantep'ten sonra ikinci mutfağa sahiptir. Ne yazık ki artık Elazığ yemekleri hem yeterince tanıtılamıyor hem de otantik yapısına uygun yemekler üretilmiyor.

Bu vesile ile şunu da belirtmeliyim ki benim anam ve ablam Elazığ yemeklerinin ustasıydı, onların yaptığı yemekler de Urfa'nın aklımdan çıkmayan baklavası gibi damakta nefis bir tat bırakırdı. Aslında anacığım ve ablacığım yöre mutfağını uçururlardı. Hani, "Lezzetinden parmaklarımızı yerdik" denir ya! Aynen öyle. Tıpkı Elazığlı değerli sanatçı Fatih Kısaparmak'ın şarkısındaki gibi, onlar da gönüllerini yemek yapar önümüze sererlerdi.

"Şu gönlümü yemek yaptım önüne serdim
Aşkı dokudum yemeğe anlıyor musun?"

Özetle demek istiyorum ki eskinin leziz Elazığ yemekleri, maharetli, yetenekli, ehil ve özverili Elazığ kadının, emek ve yaratıcılığının ürünüdür!

Bu bağlamda Ankara'daki Elazığ Kültür Ve Tanıtma Vakfı, Elazığ'ın tarih, kültür ve yerel değerlerine ilişkin birçok projenin hayata geçirilmesinde öncülük ederek çok başarılı hizmetlere imza atmaktadır. Vakıf Başkanı Mehmet Çağlar, vakıf olarak harekete geçildiğini, Ankara'da "Elazığ Mutfak Günleri" düzenleyerek tanıtım atağı başlatma kararı aldıklarını bununla da kalmayıp yetkililere de tanıtım konusunda yeterli çalışma yapılması için uyarılarda bulunduklarını açıkladı.

Vakfın bu güzel ve yararlı çalışmalarına Elazığlıların gönülden destek vermelerini ve vakfın yanında olmalarını diliyorum. Bunun için girişimci ve yetenekli Elazığ kadınlarının teşvik edilmesi, bilgilendirilmesi ve desteklenmesi gerekir.

Umarım Elazığ'ın leziz yemekleri, hakkı verilerek, ehil ellerde otantik yapısına uygun yapılır, tıpkı Urfa baklavası gibi damakta unutulmaz bir tat bırakan yemekler üretilir. Tadı yiyenlerin damağında kalır, ülke çapında ün kazanır. Elazığ mutfak kültürü yaşatılır. Elazığ'a gastronomi gezileri düzenlenir. Elazığlılara ve Elazığ ekonomisine katkı sağlar.

İlk Ana Sınıf 1962 yılında Cumhuriyet İlkokulu'nda oluşturuldu.

İlk Anaokulu öğretmenlerimiz

Elazığ'da Cumhuriyet İlkokulu ve Yücel İlkokulu'nda ilk ana sınıfları Öğretmen Tülay (Gürkan) Alagök ve Uğur İlhan tarafından 1962 yılında oluşturuldu.Elazığlı Öğretmen Okulu mezunu olan Tülay Alagök ve Uğur İlhan ilk olarak İstanbul Sağır ve Dilsizler Okulu'na gönderilerek, 15 günlük bir seminere tutuldular. Seminer dönüşü iki öğretmen, ilk ana sınıfları yönetmenliğini hazırladılar. Yönetmenlikten sonra Tülay Alagök Cumhuriyet İlkokulu'nun bir sınıfında 25 kişilik ve Uğur İlhan ise Yücel İlkokulu'nun bir sınıfında 25 kişilik ana sınıfı oluşturdular. Ana sınıflarının malzemelerinin bir kısmı öğretmenler tarafından hazırlanırken diğer malzemeler (masa, sandalye, dolab vs) ise Erkek Sanat Okulu'nda hazırlandı. Elazığ'ın ilk ana sınıf öğretmenleri olan Tülay Alagök ve Uğur İlhan, 1964 yılında Türkiye genelindeki 30 kişilik diğer ana sınıf öğretmenleriyle birlikte İtalya'da düzenlenen 30 günlük seminer ve gezilere katıldılar. Yurtdışından dönen öğretmenler, 1965 yılında Gazi İlkokulu'nda bir araya gelerek, burada yeni sınıflar açarak, ana sınıf öğretmenleri yetiştirdiler. 9 yıl burada faaliyet gösteren öğretmenler daha sonra yurt dışında görev almaya başladılar. Tülay Alagök İsviçre'de, Uğur İlhan ise Fransa'da Türk çocuklarına Türkçe dersi verdiler.

Tülay Alagök'ün Anasınıfının ünlü ismi Fatih Kısaparmak. Sol baştan ikinci çocuk.

1976 yılında Türkiye'ye ve Elazığ'a dönen Tülay Alagök, Atatürk İlkokulu'nda yeniden ana sınıf öğretmenliği görevini sürdürdü. 6 Aralık 1983 tarihinde emekli olan Alagök, 1990'da ilkokul öğretmeni olarak ön lisansını yaptı. Ön lisansını tamamlayan Alagök, 1994 yılında Çatalçeşme İlkokulu'na sınıf öğretmeni olarak yeniden atandı. Burada bir eğitim sezonu görev yapan Alagök, 1995 yılında ikinci kez emekli oldu.
Tülay Alagök ana sınıf öğretmenliği döneminde; Fatih Kısaparmak, Prof. Dr. Kadirhan Sunguroğlu, Diş Hekimi Nabi İpek, Osman İpek, Prof. Dr. Nuray Aksoy, Şeyda Şedele, Leyla ve Ulya Küçük ve Reşat İspir gibi birçok Elazığlının öğretmenliğini yaptı.

Ortadaki çocuk Prof. Dr. Kadirhan Sunguroğlu.

Atatürk Heykeli'nin benzerleri Çorum ve Kayseri'de bulunuyor.

Kopya Atatürk Anıtı…

20 Kasım 1933 tarihinde açılışı yapılan ve şu an Öğretmenevi önünde bulunan Elazığ'ın ilk Atatürk Heykeli'nin iki benzeri daha bulunuyor.

Heykeltıraş Ali Kenan Yontuç tarafından yapılan Atatürk Heykeli, Çorum'da bulunan Atatürk Heykeli'nin kalıbından çoğaltılarak yapıldı. Heykelin bir kopyası da Kayseri'de bulunuyor. Heykeltıraş Yontuç, böylece Türkiye'nin ilk anıt çoğaltan sanatçısı oldu. Bronz döküm olan anıtta Atatürk kaput giymiş sol elinde dürbün tutar vaziyette yapılmıştır.

20 Kasım 1933 yılında açılan Elazığ Atatürk Anıtı açılışına Atatürk'te davet edilmiştir. Açılışa gelemeyen Mustafa Kemal Atatürk ise Vali Tevfik Sırrı Bey'e bir telgraf çekerek, Elazığ halkına selamlarını gönderdi.

"Elaziz Valisi Tevfik Sırrı Beyefendiye
C. Muhterem Elazizlerin hakkımdaki asil duygularından ve gösterdikleri alaka ve kadirşınaslıktan pek mütehassis oldum. Sevgi ve selamlarımla teşekkürlerimin iletilmesini rica ederim efendim.
Reisi Cümhur Gazi Mustafa Kemal"

“Elazığ Musikisine sahip çıkmak gerekir!”

“Şanlıurfa’daki sıra geceleri gibi bir kültür trafiği oluşturulabilir kısa sürede ilimizin ekonomisi de dahil olmak üzere kalkınmasına faydalı olacak işler başarırız.”

MUHAMMED KURŞUN / ANKARA
kursun0623@gmail.com

Ankara Editörümüz Muhammed KURŞUN’un bu ayki konuğu Elazığ’ın yetiştirmiş olduğu ve kendisinden son dönemlerde söz ettiren Kültür Bakanlığı Sanatçısı Turgay COŞKUN.
Muhammed KURŞUN: Turgay Bey öncellikle bu yoğunluğunuzun içinde bizlere kıymetli vakitlerinizi ayırdığınız için teşekkür ediyorum. Turgay Bey öncelikle kendinizi tanıtır mısınız?
Turgay COŞKUN: 1983 Elâzığ’da doğdum. İlk orta ve lise eğitimi dahil burada tamamladım. 2000-2004 yılları arasında Erzurum Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar

Müzikoloji bölümünü birincilikle kazanıp yine birincilikle mezun oldum. Üniversiteyi kazandığım yıllarda TRT Erzurum Radyosu Türk Sanat Müziği bölümünde akitli kanun sanatçısı olarak çalıştım. Sonrasında üniversite bitiminin hemen akabinde Ankara'ya gelerek burada Halk Müziği alanında çalışmalar yaptım. Kanun sazının bilinen çalım tekniklerinin ötesinde kendime özgü bir çalım tekniği uygulayarak Geleneksel Türk Halk Müziğimize farklı yorumlar getirmeye çalıştım. 2006 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Devlet Türk Halk Müziği Korosunun açmış olduğu sınavı kazandım ve Kanun sanatçısı olarak göreve başladım.2015 yılında da koro şef yardımcılığı görevine atandım. Çeşitli gruplarla caz, Flamenko, pop ve etnik müzik gibi çeşitli türlerde müzik yapma şansına sahip oldum. Yurt içi ve yurtdışında birçok konser ve festivallerde Ülkemizi temsilen görev alıp konserler verdim. Özellikle Kerkük müzikleri üzerine çalışmalar yapıp türküler derlemekteyim. İhsan EKBER ve Ahmet TUZLU ile "**Türkmen Üçlüsü**" İsimli Grubu kurup birçok ilde Kerkük müziğinden örnekler sergiledim. 2014 yılında "**Şark Usulü**" isimli solo albümümü yaptım. Bu albümde Kanun sazı ile Türküler icra edip seslendirmeye çalıştım. TRT Ankara Televizyonu ve Radyosunun yayınlamış olduğu; "**Sevdamız Türkü**" isimli programda sunuculuk, müzik yönetmenliği, "Bergüzar, Dem bu dem, Tatlı dile güler yüze, Çalsın Davullar, Yeni gün, Aydın Bakış, Bizim Ora Türküleri, Fısıltılar, Can-ı gönül, Bahçe Biziz Gül Bizdedir" gibi birçok programda kanun icracılığı ve müzik yönetmenliği yaptım. Şuan Ülke Televizyonunda yayınlanmakta olan "Ülkenin Türküleri" programını hazırlayıp sunmaktayım.

Muhammed KURŞUN: Kültür ve Turizm Bakanlığı sanatçısı olarak yapmış olduğunuz faaliyetlerden bahsedebilir misiniz?

Turgay COŞKUN: Bakanlığımız Türk halk müziği korosu bünyesinde 15 gün periyodlarında konserler yapmaktayız. Bu konserler kimi zaman solist konserleri ama daha çok koro konserleri olmakta. Hemen hemen yurdun bütün bölgelerinden türküler seslendirmeye özen gösteriyoruz. Kimi zaman özel projelerimiz de olmakta. Bunlara örnek verecek olursak

Kerkük'ten Anadolu'ya Türkülerimiz, Yedi İkilim Türküler, İrfan Türküleri, özel gün ve haftalarla ilgili konserler… gibi. Bu konserlere seyircilerimizin de büyük ilgisi oluyor.

Muhammed KURŞUN: Konser ve programlarınızda Elazığ musikisine yer veriyor musunuz?

Turgay COŞKUN: Tabii vermez olur muyum, özellikle Ülke TV'de her hafta canlı yayınlanan Ülkenin Türküleri Programımda en az bir Elazığ türküsü çalıp söylüyorum. Elazığ Türküleri bizim mayamızda var. Bir annenin çocuğuna söylediği ninniler misali bizim dağarcığımıza benliğimize işlemiş türkülerimiz. Bakanlık konserlerinde de genellikle solistlerimize okutmaya özen gösteriyorum.

Muhammed KURŞUN: Ankara'da Elâzığ kültürü ve musikisi için bir çalışmanız var mı?

Turgay COŞKUN: Evet tabiki var, geçtiğimiz yıllarda sanat yönetmenliğini yapmış olduğum uluslararası Elâzığ Kerkük buluşması gibi projelerim olmaktadır. Özellikle ortak müzik kültürüne sahip yörelerin usta sanatçılarıyla birleşip Elazığ, Kerkük, Erzurum, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin gibi illerimizden çok güzel repertuarlar hazırlıyorum. Bu projelerimi daha çok televizyon ekranları için hazırlıyorum. Konser olarak da bizleri izleyen ve illerinde konser yapmak isteyen şehirlere de konserlere gitmekteyiz. Daha çok Elazığ Kerkük konser projelerim rağbet görmekte.

Muhammed KURŞUN: Sizce Elazığlı Elâzığ ilini ne kadar tanıtabiliyor?

Turgay COŞKUN: Bence Elazığlı Elâzığ'ı tanıtamıyor. Benim de tek başıma yapabileceğim bir durum değil bu. Elazığ ilini tanıtmak aslında ekip işi olmalı. Biz sanatçılar türkülerimizin gücünü kullanıp bunları daha geniş mecralara taşımalıyız. Bunun yanında turizm ile de Elâzığ'ın tanıtılması gerek. Hatta bu iki iş kolu el ele verir isek tıpkı Şanlıurfa'daki sıra geceleri gibi bir kültür trafiği oluşturulabilir kısa sürede ilimizin ekonomisi de dahil olmak üzere kalkınmasına faydalı olacak işler başarırız. Bunun için biz sanatçılara da büyük işler düşüyor. Emek vermek, düşünmek gerek. Tabi burada Elâzığ halkı da hoşgörü ve geleneklerinden ödün vermeden bu işlerin altına girmeli. Sen ne bilirsin değil, hadi yapak demeli…

Muhammed KURŞUN: Son olarak neler aktarmak istersiniz?

Turgay COŞKUN: Size şahsınıza böyle anlamlı bir sohbet açtığınız için çok teşekkür ederim. Elâzığ'ımıza, bizleri takip eden destek veren tüm dostlarımıza şükranlarımı sunarım. Böyle anlamlı bir dergiye de beni konuk ettiğiniz için ayrıca teşekkür ederim. Yayında yapımda emeği geçen bütün dostlara selam olsun. Tekrar görüşmek dileğiyle…

Teknik Okul eğitimde

- **Elazığ Yüksek Teknik Okul 139 öğrencisiyle 27 Kasım 1967 tarihinde eğitim ve öğretime açılır. Fakat öğretimin başladığı gün kadrosunda ancak sadece 2 öğretim elemanı bulunmaktadır. Bunlar Yüksek Mimar Adnan Kuruyazıcı ve Dr. Memnune Bildik'dir.**

HÜSEYİN GAZİ ORHAN
Fırat üniversitesi Hastanesi
Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü

Yüksek Teknik Okulun inşaat işleri devam ederken 1965 yılı başında Elazığ milletvekili Nurettin Ardıçoğlu ve 25 arkadaşı tarafından "Elazığ'da Fırat Teknik Üniversitesi adıyla bir üniversite kurulması hakkında kanun teklifi" hazırlanarak Büyük Millet Meclisine sunulur. Bu kanun teklifinde Elazığ'da kurulmakta olan Yüksek Teknik okulun Fırat Teknik Üniversitesi olarak hizmete açılması öngörülmektedir. Atatürk Üniversitesinin Elazığ yerine Erzurum'da açılması üzerine kendini fesheden 'Atatürk Üniversitesini Kurma ve Yaşatma Derneği'nin yerine, Ardıçoğlu'nun kanun teklifine destek sağlamak amacı ile Dönemin Ticaret ve sanayi odası başkanı Sıtkı Arpacı başkanlığında "Fırat Üniversitesini Kurma ve Yaşatma Derneği" kurularak yeniden çalışmalara başlanır.

Ancak aynı yıl içinde genel seçimlere gidildiğinden, Ardıçoğlu'nun kanun teklifi mecliste görüşülmez. Bu arada Elazığ Yüksek Teknik Okulunda birinci bölüm inşaatı tamamlanmıştır. Mali portesi 18 milyona yaklaşan ve Yüksek Teknik okul binaların boş beklemesi Elazığlılarda sabırsızlık başlatmış ve dönemim Başbakanı Süleyman Demirel'e ve Milli Eğitim Bakanı Orhan Dengiz'e çekilen telgrafa karşılık, Elâzığ'da bulunan Adalet Partisi Milletvekili Samet Güldoğan 25 Eylül 1966 tarihinde Elazığ Gazetesine verdiği demeçte, "Biliyorsunuz Sayın Başbakanımız ve Milli Eğitim Bakanımızın kati olarak verilmiş vaatleri vardır. Bende tekrar edeyim okul bu yıl açılacaktır" diyordu.

Yüksek Teknik Okulun inşaatının tamamlanmış olması ve dersliklerin eksikleri olan sıra, masa, ders-araç ve gereçlerinin tamamının Erkek Sanat Enstitüsü tarafından yapılması da ayrı bir güzellik olur. Aynı yılın 15 Ekim'inde Bingöl'e gitmek için Elâzığ'a gelen Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ı istirahat ettiği şeker fabrikasında, Milletvekili Kevni Nedimoğlu, Milli Eğitim Müdürü Necip Güngör Kısaparmak, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Sıtkı Arpacı, Ziya Okubay'ın da yer aldığı 7 kişilik bir ekip ziyaret ederek Elazığ Yüksek Okulunun bu yıl eğitim ve öğretime açılması konusunda yardımcı olmasını istemişlerdir. Bu konuyu Ankara'ya döndüğünde tetkik ettireceğinin sözünü veren Sunay daha sonra deprem bölgesi Bingöl'e hareket etmiştir. Fakat verilen sözler ve vaatler tutulmaz, Yüksek Teknik Okul 1966 yılının sonbaharında da eğitime açılmaz.
Nihayet 16 Eylül 1967 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Teknik Öğretim Müsteşarı Akif Tuncer, beraberindeki bazı bakanlık elemanları, Yıldız Teknik Okulu öğretim üyeleri ile uçakla Elazığ'a gelerek bazı incelemeler yaparak mahalli basınla bir araya gelirler. Müsteşar Akif Tuncer; "Yüksek Teknik Okulunda yapmış olduğumuz inceleme bitmiştir. 1967-68 Eğitim ve Öğretim ders yılı için okulun faaliyete geçmesi arzumuzdur. Ayrıca İstanbul Teknik Öğretim üyesi Adnan Kuruyazıcı'nın Elazığ Yüksek Teknik Okulu Müdürlüğünü kabul etmesi büyük bir dayanağımız olmaktadır. Bu yıl ancak Makine ve İnşaat şubelerini açabileceğiz" diyerek sözü yanındaki heyette bulunan Adnan Kuruyazıcı'ya bırakmıştır. Kuruyazıcı, "Şimdiye

Elazığ Valisi Zekerya Çelikbilekli ve Eşi,Memnune Bildik, Akademi Başkanı Adnan Kuruyazıcı 1968

kadar temas ettiğimiz yetkililerden çok alaka gördük, bu yardımlara dayanarak muvaffak olacağımızı tahmin etmekteyiz" demiştir. 28 Ekim 1966 yılında sanat okulunda yapılan sınavda ilk kazanan öğrenciler henüz okul faaliyette olmadığı için İstanbul Yüksek Teknik Okuluna gönderilir. Kazanan öğrencilerden 39 'u inşaat ve 38'i de makine bölümüne toplam 77 öğrenci burslu olarak yerleştirilir. Elâzığ'daki inşaatları da kontrol etmek ve sonuçlandırmak üzere Sanat Okulu Müdürü Orhan Savaşeri tedviren görevlendirilir. Orhan Savaşeri de sanat okulundaki kendi memuru ve şefi olan Bayram Şengül'de tedviren memur olarak yanına alarak gerekli olan bürokrasiyi tamamlamaya koyulurlar. Bayram Şengül,

İstanbul-Elazığ arası mekik dokumaya başlar. Çünkü İlk kazanan öğrenciler Yıldız Teknik okulda okumaktadır. Hatta okulun belirli bir yerine "Elazığ Teknik Okulu" Levhası bile çakılmıştır Bayram Bey tarafından.. Ankara'daki yazışma ve ödenekler Milli Eğitim Bakanlık Müsteşarı Akif Tuncer tarafından çıkartılır. Elazığ da ise imza yetkisi Elazığ Valisi Abdullah İğnecileri'ndir.

1967 yılına gelindiğinde Yüksek Teknik Okulun ilk etapta Makine Bölümü, İnşaat Bölümü, Temel Bilimler binası, idare binası şimdiki dekanlık, lojmanlar, misafirhane ve ısı merkezi artık tamamlanmıştır.1968 yılı içerisinde eğitim ve öğretimin artık Elâzığ'da yapılmasına karar verilmesi üzerine yapılan sınav sonucu, Yüzde 70'i sanat okulu ve enstitülerinden, yüzde 30'u da lise mezunlarından olmak üzere; 55 kişi İnşaat ve 58 kişi de Makine Mühendisliği bölümlerini kazanan öğrenciler ile, bir yıl önce İstanbul'a giden ve sınıfta kalan 26 öğrenciden oluşan toplam139 öğrencinin, 25 Kasım 1967'ye kadar kayıt yaptırmaları istenir. Kazananlar arasında bir de yabancı uyruklu öğrenci vardır. Kazanan öğrenciler 14 Kasım 1967'de çıkan mahalli gazetelerden ismen ilan edilir. Artık özlenen ve beklenen Elazığ Yüksek Teknik Okul 139 öğrencisiyle27 Kasım 1967 tarihinde eğitim ve öğretime açılır. Fakat öğretimin başladığı gün kadrosunda ancak sadece 2 öğretim elemanı bulunmaktadır. Bunlar Yüksek Mimar Adnan Kuruyazıcı ve Dr. Memnune Bildik'dir. Yüksek Teknik Okulun Müdürü Adnan Kuruyazıcı eğitim öğretim için yapmış olduğu özverili çalışmaları ve temasları sonucu, özellikle o yıllarda Keban Baraj yapımında görev yapan mühendislerin yarı zamanlı derslere girmelerini sağlamıştır. 1967 öğretim yılının sonuna gelindiğinde Akademi Başkanı Adnan Kuruyazıcın'nın şahsi gayretleri ile öğretim kadrosu 9 'a yükselir. Kadrolu

E.D.M.M.A. ÖĞRENCİLERİ BOYKOTTA...1968

öğretim elemanı eksikliği sebebiyle uzun süre Ankara, İstanbul ve İzmir deki yükseköğretim kurumlarından davet edilen elemanlarla öğretim ve eğitim devam ettirilir. Bu okullar arasında İstanbul Teknik Üniversitesi, Yıldız Teknik Yüksekokulu, Ankara Ortadoğu Teknik Üniversitesi olduğu biliniyor.28 Haziran 1968 de Yıldız Teknik Okulunda başlayan okul boykotu Elazığ'a da sıçramış 2 Temmuz tarihinde de Elazığ Yüksek Teknik Okul derslere

girmeyerek Yıldız Teknik Okuluna destek vermişlerdir. Öğrencilerin devletten haklı istekleri vardır. Eğitim ve Öğretim verecek öğretim elamanı ile akademi olmak. Boykot sürecinde Okul Müdürü Adnan Kuruyazıcı öğrencileri haklı bularak şu gerekçeyle okulu tatil etme kararı alır; "Eğitim ve öğretim için gerekli imkânlar süratle sağlanmalı, bu yönde yapılacak çalışmaların gençliğimizi, en kısa yoldan bugünkü endişelerinden uzaklaştıracağına emin bulunmaktayız. Öğrencelerimizin hiçbir süratle incinmeleri ve herhangi bir iyi olmayan olaya girmemelerine temin maksadı ile Mili Eğitim Bakanlığının onayı ile de okulumuzu tatil ettik" der. Hatta Kuruyazıcı, yanına aldığı öğrenci temsilcileri ile iyi niyetlerini göstermek üzere, Ankara'ya Milli Eğitim Bakanını ziyarete giderler. Öğrenci Boykotları sonuç vermiş 14

Temmuzda sona erer. Okulların Akademiye dönüştürülmesi ile ilgili çalışmalar Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmek üzere başbakanlığa gönderilir. Bu konuyla ilgili olarak Ankara'daki Mühendisler ve Mimarlar odası da destek verir. Dersler başladığı zaman da çözümsüzlük devam eder. O yıllarda Elazığ Devlet Mühendislik Akademisini Kurma ve Yaşatma Derneği kurulmuştur. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kemal Kurdaş Elâzığ'a gelmiş ve Akademiyi ziyaret etmiştir. Sebebi ise Keban Barajı altında kalacak tarihi eserleri nasıl muhafaza edecekleri konusudur. Bu konuda Akademiden yardım istenir. Akademi başkanı Adnan Kuruzyazıcı ve Kerim Sunguroğlu da bunu fırsat bilerek, kuracakları dernek için maddi yardım isterler. Rektör Kurdaş, memnuniyetle kabul eder ve bu yardımla dernek kurulur, işlemeye başlar. Dr. Mehmet Tokmak'ın başkanı olduğu bu dernekte Elazığ'ın önde gelen iş adamları ve hayırsever esnaflar vardır. Ali Okay, Turgut Okay, İbrahim Alkan, Dr. Nihat İlhan, Selahattin Pamukçu, Soyuyüceler, Ramazan Emre, Akarlar, Güleryüzler, Fahri Sunguroğlu ve kardeşleri, Turgut Ardıçoğlu, Şükrü Kacar, Tınar Soylar, Çizmeciler, Ergücüler daha birçok isim bu derneğin yönetim kurulu ve üyesidir.

Dışarıdan derse gelen öğretim elamanlarına ödenek ve tazminat olmadığı için Kurulan dernekten ödemeler yapılır ama oda kâfi gelmez. Okul müdürü Adnan Bey bu durum için köklü bir çözüm bulamamanın üzüntüsü ile o yıl istifasını sunar. Bu durum öğrencileri üzer ve dersleri de boykot ederler. Bu olaylar vuku bulurken Dr. Fatma Sayı vekâleten okul müdürlüğüne atanır ve eğitim-öğretim devam ettirilmeye çalışılır. Bir süre sonra 17 Mart 1969 da Yüksek Teknik Okulun Müdürlüğüne Elektrik Yüksek Mühendisi İsmail Şengel getirilir..

Milli Eğitim Bakanlığı o dönemlerde uçakla gelenlere mevzuat gereği ödeme yapamaz. Ancak tren ve otobüs biletlerinin ödeneği vardır. İstanbul ve Ankara'dan gelen öğretim üyeleri pazar gelip salı günü dönmeleri gerekir. Kış şartlarında ise Elazığ Uçak seferleri hep iptal olur. Bu nedenle öğretim elamanları ya gelmiyor ya da Diyarbakır'a iniyorlardı. Bu durum o yıllarda yeni kurulan Veteriner Fakültesi içinde geçerliydi. Akademinin Genel Sekretaryasına Özgen Somunkıran atanmıştı. Somunkıran, Hem dernek işleri ile hem de gelen giden öğretim elamanlarının ücretleri ile ilgili bürokrasiyi takip ediyordu. Özgen bey, Devlet Hava Meydanları Müdürü Tahsin bey ile yaptığı ikili ilişkiler sonucu tüm hocaların ders programına göre uçak saatlerini ayarlamaya çalışırlardı. Hatta dönemin valisi Zekeriya

Çelikbilekli bile büyük teveccüh gösterip havaalanında hocaları yolcu etmeye hanımı ile gelirdi.
Nihayet 3 Haziran 1969 tarihinde yayınlanan 1184 sayılı kanunla Yüksek Teknik Okullar, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademilerine dönüştürülerek Elazığ Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi özerk üniversal statüye de kavuşur. Elazığ Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi, bu yapısıyla hızla gelişerek 1971 yılında ilk mezunları olan 73 öğrenciyi mezun eder. 1972 yılında ise Ortadoğu Teknik Üniversitesinin desteği ile elektrik mühendisliği bölümünü açılır. Elâzığ'a teşrif eden dönemin Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ahmet Sebahattin Özbek tarafından yapılan bir törenle hizmete açılarak 62 öğrencisi ile eğitimine başlar. Akademide artık bölüm sayısı üçe çıkarılmıştır. 1974 yılına kadar laboratuvarların kurulması tamamlanamadığından programda gerekli düzenlemeler yapılarak 3, 4. Sınıflardan toplam 100 öğrenci, İstanbul Teknik Üniversitesine ve İstanbul Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisine, bu ikisine gidenler İnşaat Mühendisliği öğrencileri ve Makine Mühendisliği öğrencileri de Ortadoğu Teknik Üniversitesine gönderilmiştir. Laboratuvarlar tamamlanıncaya kadar bu böyle devam eder. O günkü şartlarda öğretim elemanı tamamlanamadığından her yıl akademi kapanma tehlikesiyle karşı karşıya kalır. Köklü çözüm olarak akademinin ya mühendislik fakültesi olan bir üniversiteye bağlanması ki o zaman bunu kabul eden tek üniversite Ortadoğu Teknik Üniversitesidir. Fakat Elazığ Yüksek Teknik Okulunun İstanbul devlet mühendislik mimarlık akademisine bağlı olarak eğitimini sürdürmesi düşünülür. Akademi başkanlıklarına yeni mevzuat gereği Profesör şartı getirilmiştir artık. Ortadoğu Teknik Üniversitesine bağlanma çalışmaları ilerlerken İstanbul

devlet mühendislik mimarlık Akademisi Milli Eğitim Bakanlığının da etkisiyle Prof. İhsan Koz akademi başkanlığına atanır. Dolayısı ile bağlanma konusunda bir nebze olsun çözüm sağlanır. Bu arada özel yüksekokullar devletleştirilir ve 6 Yeni yüksek teknik okulun açılmasına karar verilir. Netice itibarı ile bu dönemde öğretim elemanı bulunması son derece güç olur. Akademide o sırada doçent olan 16 öğretim üyesi, yeni açılan akademilerde doğrudan doğruya görevlerine başlarlar. Artık Elazığ'ın öğretim kurumlarından uzaklığı da öğretim elemanı bulunmasını güçleştirir. Prof. İhsan Koz 1976 yılında ayrılır ve Akademide artık vekâletler dönemi başlar. Akademi artık bağımlı veya bağımsız olduğu belli olmadan, Akademiler arası kurulun verdiği yetkiye dayanılarak yürütülür. 1977 yılında eski bir rektör olan Prof. Dr. Ahmet Özel akademi başkanlığına seçilir. Bu durum akademi camiasında çok büyük bir sevinç yaratır, ama Ahmet Bey 3 ay sonra vefat edince tekrar vekâletler dönemine dönülür. Bu dönemde sırası ile Doç. Dr. Kerim Sunguroğlu, İstanbul Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinden Faruk Suner, tekrar Doç. Dr. Kerim Sunguroğlu ve Dr. Yalçın Dalokay akademi başkanlığını vekâleten ve yahut akademiler arası kurulun verdiği yetkilere dayanarak yürütürler. Ama her zaman en zor dönemde Elazığlı olması münasebeti ile Kerim Sunguroğlu'na bu görev kalır.
1979 – 80 yılında akademinin tekrar bağımsız olması için çalışmalar başlatılmış, akademiler arası kurulun, İstanbul Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinin ve Milli Eğitim Bakanlığının, Ortadoğu Teknik Üniversitesinin desteği ile kadrosunda tek Profesör olan Prof. Dr. Memnune Bildik Akademi başkanlığına seçilir. Başkan Bildik, zorluklar ve gayri müsait şartlar içerisinde ama yönetici, öğretici, öğrenci, memur hatta müstahdemlerinin ve

öğrencilerinin iş ve çalışma anlayışı ile alınan geçici tedbirlerle akademide eğitim ve öğretimi devam ettirmeye çalışır. Diğer üniversitelere musallat olan yönetici, öğretici ve öğrenci işlemlerinden muaf olarak yani diğer üniversitelerde olan siyasi eylemlerin hemen hemen hiç biri Akademide o dönemde yaşanmaz. Bu sancılı süreçte tüm elemanların ve öğrencilerin el birliği ile çalışmasının katkısı ve özverisi vardır.

Elazığ Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi 1982 yılında Fırat Üniversitesi Mühendislik Fakültesi haline geldiği zaman hemen bütün sosyal tesisleri tamamlanmıştır. Gelişmiş üniversitelerde dahi olmayan oditoryum (şimdiki AKM), konferans salonu, toplantı salonları, misafirhane, kapalı spor salonu, açık spor salonu, açık spor alanları, kendine yeterli matbaa tesisleri, günün şartlarına göre oldukça iyi Laboratuvarları, atölyesi, kütüphanesi, özellikle Ankara'nın doğusunda bulunmayan ve çevreye de hitap edebilecek kapasitede olan bilgi işlem merkezi ile elektronik bilgi işlem merkezi bunlardan birkaçıdır. Bu dönemde akademi, yarı zamanlı öğretim elemanları ile birlikte 10 profesör, 14 doçent, 6'sı doktoralı 38 öğretim görevlisi ve bir kısmı kendi bünyesinde bir kısmı diğer üniversitelerde doktora ve yüksek lisans çalışmalarına başlamış, 60 asistanı ve bu şartlarda mezun olan 1412 mühendisi ile Türkiye'nin ender öğretim kurumlarından biri olur.

Devam edecek…

FASL-I BAHAR

Bu haftaki yazımı Elâzığ'da kurulmuş olan Fasl-ı Bahar Türk müziği korosuna ayırmak istedim. Ben de bir sure bu nezih koronun içinde yer almış olmaktan dolayı gurur duyduğumu belirtmek isterim.

Koromuz, Elâzığ'ın seçkin isimlerinde oluşmuştu. Müziğe gönül vermiş olan koro üyeleri her biri farklı meslek gruplarından. Gönüllü bir topluluk olan koromuzun, Türk Müziği adına Elâzığ'da önemli etkinliklere imza attığını söyleyebilirim. Naçizane ben de koromuzun konser programlarındaki sunumlarının yanı sıra, koro arkadaşlarımla birlikte solo ve koro şarkılar bölümünde yer aldım.

Gökçe KARAGÖZ

Koro şefimiz yine kıymetli bir isim. Elâzığ'ın çok yakından tanıdığı ve Elâzığ'a sayısız hizmetleri olan değerli hocamız Naci Sönmez. Naci hocamız ile birlikte aksam saatlerinde başlayan koro çalışmamız, geç saatlere kadar sürer ve hepimiz için en güzel anılarımızın biriktiği dakikalara dönüşürdü. Koro arkadaşlarımızın o güzel enerjisi ve müziğin en güzel tınılarıyla doyumsuz bir aksamın neşesiyle evlerimize dönerdik. Bir sonraki çalışmayı iple çekenlerdendim. Çünkü arkadaşlarımızın o güzel enerjisini özlerdim.

Konser öncesi provalarımız en az konserlerimiz kadar heyecanlı ve disiplinliydi. Solo alan arkadaşlarımızın heyecanı her halinden belli olurdu. Ancak bu heyecanımız bizi motive eder, konser salonunu tıklım tıklım dolduran kalabalığın keyifli dakikalar geçirdiğine tanık oldukça, motivasyonumuz bir o kadar artardı. Birlikte olmanın verdiği huzurla konser repertuvarındaki şarkılara kaptırırdık kendimizi.

Çok ama çok güzel dostluklar oluştu koromuzda. Hepsine selam olsun…Koromuzun şefi Naci Sönmez hocamız, Nihat Kazazoğlu, koromuzun isim annesi Hülya Ülkü Gür, Filiz Özkartal Şeflek, Ergun Hamedi, Yusuf Başkaya, Mustafa Gür, Mehmet Hamedi, Ferda Mutlu Oğuzöncül, Senay Dabakoğlu, Yasar Dabakoğlu, Mehmedimiz, Niyazi Murat, Sermin hanim, Mehmet Kutlu, Nurettin bey, Timur bey, Selami bey, Akın bey, Müge hanım, Handan hanım, Vuslat hanım ve koromuzun diğer güzide isimleri.

Fasl-ı Bahar koromuz uzun yıllar Elâzığ'a ve Elazığlılara sanatsal anlamda anlamlı çalışmalar yaptı. Su anda koromuz aktif olarak çalışmalarına devam etmese dahi ilerleyen günlerde yine bu güzide insanların bir araya geleceğine inanıyorum. Belki farklı bir mekanda ve farklı bir oluşumla olacak bu. Tüm koro arkadaşlarım gibi bende o güzel günleri yad etmeden duramıyoruz. Malum pandemi her şeyi olduğu gibi sanatsal birçok faaliyete de sekte vurdu. Ancak 'Sanat Güneşimiz' Zeki Müren'in seslendirdiği şarkıda söylediği gibi…Elbet bir gün buluşacağız…

Tüm gönül dostlarına okyanusun ötesinden selam ve sevgilerimle…

Aşk mı,
ikbal mı?
MURAT SEVİNÇ

Oğlu Tuğrul Arslan'ın Sultanlığını devam ettirmesi için önce Emiri İlarslan ile evlenen Ayşe Hatun bu evliliğini kısa sürdürüp, daha güçlü olmak için Belek Gazi'ye sığınıp onunla evlendi

ÇAYDAÇIRA / ÖZEL

Tarihte yaşanan evlilikleri kimisi aşk evliliği olurken kimisi de iktidarda kalmak için yapılan mantık evliliği… Malatya Sultanı Tuğrul Arslan'ın annesi Ayşe Hatun da hakim sürdüğü topraklarda daha güçlü olmak için Belek Gazi'ye tabiri caizse evlilik teklifinde bulundu.
Anadolu Selçuklu Sultanı I. Kılıcarslan 1107 yılında ölünce oğullarından Tuğrul Arslan Malatya'da sultan ilân edildi. Tuğrul Arslan'ın yaşı çok küçük olduğundan annesi Ayşe Hatun, Emîr İlarslan ile evlenerek onu oğluna atabeg (vasi) tayin etti.
Ancak kısa bir süre sonra İlarslan'ı hapsettiren Ayşe Hatun akıllı ve cesaretli davranışlarını takdir ettiği Belek Gazi ile evlenmek için Palu'ya gitti.

Ayşe Hatun, Malatya'yı Haçlılara ve Danişmendlilere karşı daha fazla savunamayacağını bildiği için, bizzat Palu'ya gelerek: "Eşim Sultan Kılıç Arslan, bütün Türk emîrleri içinde Belek derecesinde akıllı ve kudretli bir kimse yoktur demişti" şeklinde övgü dolu sözlerle Belek'e iltifatta bulundu. Ardından böylesine kudretli bir beyin oğluna atabey olmasını rica etmek için geldiğini söyledi. Tuğrul Arslan'ın atabeyliğini kabul eden Belek, bir süre Palu'da misafir ettiği Ayşe Hatun ile 1113 yılında bir izdivaç gerçekleştirdi. Bu izdivacın ardından 1114 yılında Belek Gazi Ayşe Hatun'u da yanına alıp ordusu ile Malatya'ya gitti.
Malatya'ya gelen Belek, Tuğrul Arslan'ın atabegi oldu. Malatya, Elbistan ve çevresini beyliğine katarak topraklarını genişletti, 1115 yılında da Harput'u ele geçirdi.
Sûr'a doğru hareket etmek üzere hazırlıklara başlayan Belek, zırhını üzerinden çıkardığı bir sırada kaleden atılan bir ok ile ağır şekilde yaralandı ve aynı gün, yani 6 Mayıs 1124'te vefat etti. Belek gibi önemli bir hamisini kaybeden Ayşe Hatun, oğlunun iktidarını bir yıldan fazla sürdüremedi ve oğlu Tuğrul Arslan'ı da alarak yeniden Artuklulara sığındı. Başından birçok evlilik geçen Ayşe Hatun'un burada da Artuklu Emiri Rüknüddevle Davud ile evlendiğini, bu tarihten sonra melike ve oğlunun bir daha tarih sahnesinde rol almadıkları görülmektedir.
Ayşe Hatun, Türkiye Selçuklu tarihinin en ilginç kadın isimlerinden biridir. Siyasi anlamdaki gücü, diplomatik zekâsı, iyi ya da kötü şekilde fark etmeksizin kurduğu Malatya hakimiyeti onun ne kadar güçlü bir kadın olduğunu gözler önüne sermektedir. O istediği yönetim için sonuna kadar mücadele eden tarihin önemlim kadın şahsiyetlerinden biridir.

Doğanın mucize bitkisi…

DOĞUNUN MUZU: IŞKIN

- **Genel olarak dağlık yerlerde yetişen ışkın otunun diğer bir ismi uçkun otudur. Ekşi bir tada sahip olan bu ot çeşitli alanlarda farklı şekillerde tüketilmektedir. Işkın otu kahverengi ve kırmızı çiçeklere sahip mucizevi bir ottur.**

ÇAYDAÇIRA / ELAZIĞ

Kivinin tadına oldukça yakın olan bu ot hakkında bulunan bütün bilgileri sizler için detaylı bir şekilde derledik.

Işkın otu genel olarak Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri içerisinde yetişmektedir.

Işkın Otunun Faydaları Nelerdir?

Işkın otu halk arasında, uçkun otu olarak bilinmektedir. İçerisinde bolca C vitamini bulunduran bu ot aynı zamanda da içerisinde A, B1, B2, E ve K vitaminleri barındırmaktadır. Kuzukulağı ailesine mensup olan bu ot özellikle kanser hastalarının, hastalıklarını tedavi

etmek için tercih ettiği otlardan biridir. İçerisinde çeşitli kimyasal madde bulunduran ışkın otu birçok hastalığı tedavi etme özelliğine sahiptir. Alternatif tıp içerisinde de oldukça popüler olan bu ot özellikle zorlu hastalıkları tedavi etmek için tercih edilmektedir. Işkın otu her dönem kullanılan ve oldukça sevilen, insan sağlığına oldukça faydalı olan bu bitki ağır hastalıklar için sıklıkla tercih edilmektedir.

Grip, nezle veya soğuk algınlığını gidermek için kullanılan bu bitki böbrek rahatsızlıklarını da geçirmektedir.

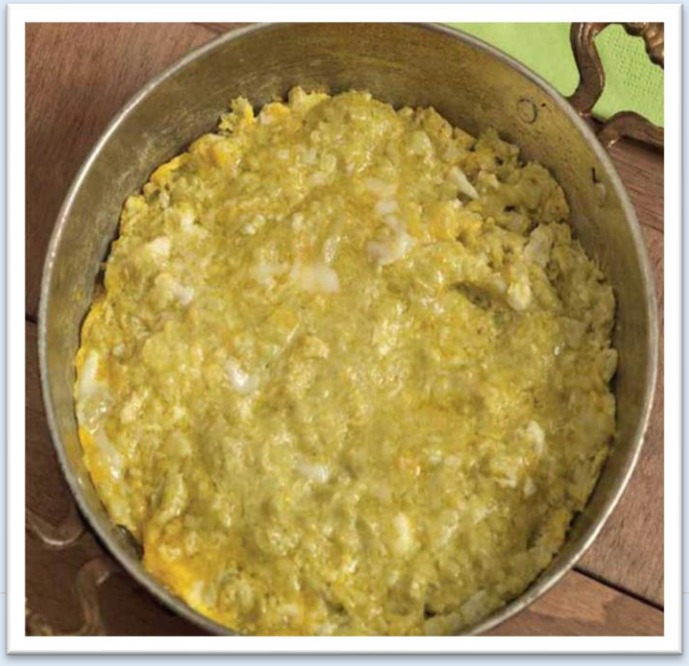
Kanser ve lösemi hastalığını tedavi etmek için kullanılan bu bitki insan vücudu içerisinde ki hücreleri onararak sürekli olarak yenilemektedir. Yüksek ateşi düşüren bu ot, uzman bir hekim kontrolü ile kullanılması gerekmektedir. Bağırsak, mide ve sindirim problemi yaşayan kişilerin rahatlamak için kullandığı bu ot, gaz söktürücü olarak da kullanılmaktadır. Işkın otu sindirim sistemini de destekleyen bir ot grubudur.

Mide asidini düzenleyen bu ot, özellikle yemek borusunda problem yaşayan kişilerin veya yemek borusu kanseri olmaya yatkın olan kişileri korumaktadır. Nefes alıp verme problemi olan kişiler ise rahatlıkla bu otu tercih edebilir özellikle astım, bronşit ve benzeri solunum yolu rahatsızlığı olan kişiler bu otu kolaylıkla kullanabilir. Cilt üzerinde bulunan lekelere ve sivilcelere son veren bu ot, mikrop öldürücü özelliği bulunmaktadır. Işkın otu kullanacak olan kişilerin uzman bir hekim tarafından muhakkak destek alması gerekmektedir.

Işkın Otu Bitkisi Nerelerde Kullanılır?

Özel doğal yapısı sayesinde yüzyıllardır kullanılan ışkın otu bitkisi genel olarak tedavi amaçlı tercih edilmektedir. İçerisinde bulunduran yüksek mineral ve vitaminler sayesinde kişilerin hayatını olumlu yönde etkileyen bu bitkinin aşırı bir şekilde yenmemesi gerekmektedir. Işkın otu doğru kullanıldığı takdirde iştah açmaktadır, bununla beraber içerisinde bulunan maddeler sayesinde kişilerin sindirimini kolaylaştırmaktadır. Kemik erimesi olan kişiler ise bu rahatsızlığını durdurmak veya engellemek için bu otu kullanabilirler. Işkın otu içerisinde bol miktarda kalsiyum bulunmaktadır ve kemik erimesi olan kişiler düzenli olarak bu otu tüketebilir.

Işkın otu sağlık problemlerini gidermek için kişiler tarafından sıklıkla tercih edilir özellikle içerisinde bulundurduğu lif desteği sayesinde kişilere kolay bir kilo verme imkanı tanıyan ışkın otu düzenli olarak kullanıldığında kilo verdirir. Işkın otunun en popüler özelliklerinden biri kilo verdiriyor olmasıdır. Işkın otunu kullanmak isteyen kişiler, otu komple yıkarak kaynatabilirler. Işkın otu, kaynatma işlemi yapılarak süzülerek içilebilir. Işkın otu tüketilirken mutlaka dozuna dikkat edilmesi gerekmektedir ve uzman bir hekim tarafından kullanımı hakkında bilgi alınması gerekmektedir.

Işkın mıhlaması

Işkın mıhlaması Elazığ'a has bir lezzettir. Küçük küçük doğranan ışkınlar tavada eriyen tereyağının içine atılır ve yumuşayana kadar tavana çevrilir. Pişen ışkınların üzerine yumurta kırılır. Yumurtalar pişince ışkın mıhlaması ocaktan alınır servis edilir.

"ÜZÜME HAYAT VEREN ŞEHİR"

Yazın sıcak, kışın soğuk ve ilkbaharın değişkenliği nedeniyle, en sevilen mevsim sonbahardır. Sonbaharda bir hareket, bir bereket ve bir enerji vardır. Şairler bile sonbaharla ilgili binlerce şiir yazmış ve bunlar çok sayıda şarkı ve türkülere dönüşmüştür.

Kuytu ormanları, tenha bağları
Geziyor mevsimin, yorgun rüzgarı
İnce dallar kırık, yapraklar sarı
Geçmiş bu yollardan, belli sonbahar.

Devam edersek sonbaharla ilgili daha çok şeyler söylenebilir, işte Elazığ'da bu güzel mevsimi yaşıyor yaşatıyor. Sonbaharın bütün güzelliğini ve bereketini cömertçe sunuyor.

Bu mevsimde Elazığ'ın doğal güzelliğinin yanı sıra, çarşı ve pazarlarındaki meyve, sebzelerinin renkleri de doyumsuz bir zevk verir. Çarşı ve pazarda gezerken şu cümleyi satıcılardan duyarsınız –Bunlar yerli ! _ Bunlar yerli ! diye, neden mi? çünkü artık bu mevsimde tüm sebze ve meyveler tamamen şehrin kendi üretimidir.

Yine çarşı pazar gezerken, tezgahlarda kasalar içerisinde bir meyve var ki hemen dikkatinizi çeker ve iştahınızı kabartır, dayanamaz hemen satın alırsınız. Neden bahsettiğimi anladınız sanırım? Tabiî ki ÜZÜM dediz değilmi?

Belki mümbit topraklarından, beklide ikliminden Elazığ da yetiştirilen Kırmızı, Beyaz ve Siyah üzümler Ülkemizde ilklere girmiş ve kendini kanıtlamıştır. Yörede bilinen ve yetiştirilen yirmi üç (23)çeşit üzüm, gerek aroması gerekse şekli ve görünümü ile Ülkemiz sınırlarını aşarak uluslararası bir şöhrete de sahip olmuştur.

Bunların isimleri, Bogazkere, Şilfoni, Tehernebi, Köhnü, Zihni, Kıtkıtı, Ağıbekri (Karabekri), Hatun parmağı, Argını, Cevzeni, Besni, Fengi, Keçimemesi, Ağın(Ağın kırmızısı), Şam, Kokulu, Hırsız kesmez, Yakubi, Hasanı, Sergen(Keşbir), Çüngüş, Yenür ve tabiî ki öküzgözü dür.

Bu üzümler içerisinde en çok bilinen, tercih edilen ve sevilen şüphesiz öküzgözüdür. İri taneleri eliptik şekli, etli, kabuğu ve içi ayrı ayrı renkli, tane ağırlığı 5-6 gr, içerisinde iki ya da üç çekirdeği bulunan aroması inanılmaz ve ağzınızda güzel bir tat bırakması ile bilinir.

Elazığ'da asırlardan beri devam eden ve halk arasında bağcılık olarak bilinen üzüm yetiştiriciliği, ekimi, biçimi ve rekoltesi bir hayli fazla olup özellikle ova köylerinin de önemli bir geçim kaynağıdır. Sadece üzüm yetiştiriciliğiyle kalınmamış, üzümden entegre ürünler de elde edilmiş adeta üzüme hayat vermişlerdir.

Örneğin;

Yaprağından; Yaprak sarması,
Koruğundan; Şerbet, Şurup,
Suyundan; Şıra, Pekmez, Şarap, Orcik, Pestil, ,Kesme yapılmıştır.

ORCİK : Beyaz orta kalınlıktaki iplere ceviz içi(Kıynak) dizilir ve üzüm şırasına(Bulamaç) batırılarak yapılır, siyah üzümden yapılana orcik, beyaz üzümden yapılana ise köpük orciği denir.

ŞARAP: Elazığ iline ait olduğu tescilli olan Öküzgözü üzümünden yapılan Buzbağı şarabı çok ünlüdür. Bürüksel de 1961 yılında kurulan ''Monde Selection '' adlı resmi kuruluşun, birçok ülkeden gelen şarap, likör gibi içecekler arasında düzenlenen Uluslar arası yarışmada

Türk şarapları ödül kazanırken, İçeceklerin olimpiyatı olarak adlandırılan yarışmada 22 ülke arasında altın madalya "Elazığ Buzbağı'' Şarabına verilmiştir.

Ülkemizde bu verimli ve kutsal sayılan toprağın sesine kulak verilerek bağ bozumunu şenliklere dönüştüren şehirler vardır. Elazığ'da da Bağ bozumu şenlikleri toprağa ve üzüme duyulan bir saygının göstergesi olarak Ekim ayında bağ bozumu ve üzüm festivali olarak kutlanmaktadır.

İlk kez 1994 yılında İl Turizm Müdürlüğü tarafından yapılan "Bağ Bozumu ve Orcik Festivali'' Oymaağaç (Pekinik) köyünde geçekleştirilmiş, beş yıl devam ettirilmiş, daha sonra İl Tarım Müdürlüğü Tarafından(Hoş) köyünde gerçekleştirilmiş ve bu yılda geniş katılımla kutlanmıştır.

Üzümden elde edilen Orcik, Elazığ ilinin ekonomisine büyük bir katkı sağlamasının yanı sıra turistik hediyelik ürün olarak ta ilk sıradaki yerini almıştır.

Rahmetle andığımız Şair Berika Küçük'ün orcikle ilgili şiiri.

HARPUT BAĞLARI

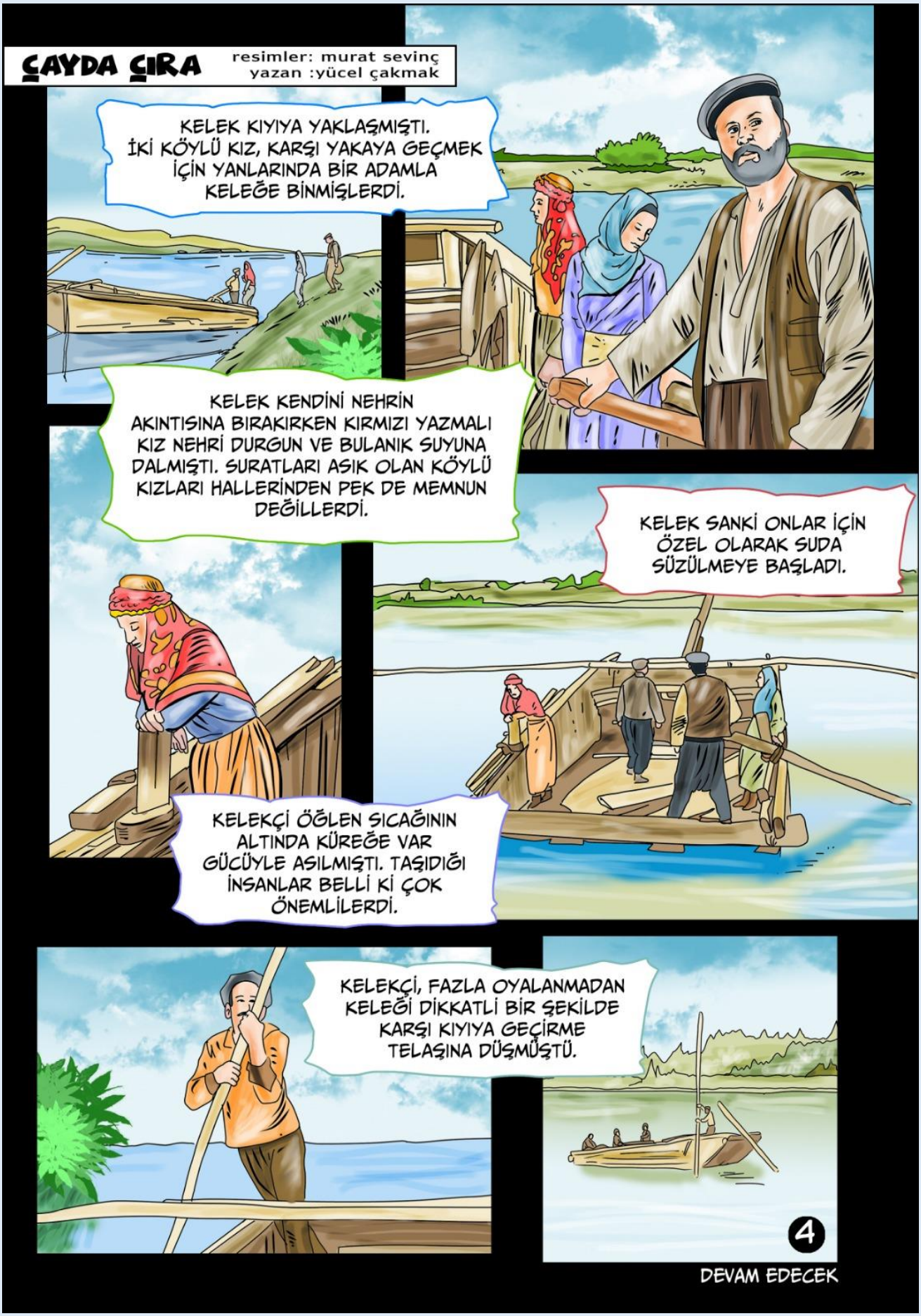

Goruklar olur üzüm,
Damda orcik düzüm düzüm,
Bulamaç yemekte gözüm,
Harput bağlarında güzün.
Hasavana bastuğ serek,
Bu işe ustalık gerek,
Gelin hep el ele verek,
Harput bağlarında güzün.

Erken değer tehernebi,
Derde derman her bir hebi,
Dardağan doldurak cebi,
Harput bağlarında güzün.

Pekmez bol olur süzülür,
Gıynaklar ipe düzülür,
Koruk şerbeti ezülür,
Harput bağlarında güzün.

İşte geldi bağ bozumu,
Tevekten sağam üzümü,
Dile getirem sazımı,
Harput bağlarında güzün.

ÇAYDA ÇIRA
resimler: murat sevinç
yazan :yücel çakmak
KELEK KIYIYA YAKLAŞMIŞTI. İKİ KÖYLÜ KIZ, KARŞI YAKAYA GEÇMEK İÇİN YANLARINDA BİR ADAMLA KELEĞE BİNMİŞLERDİ.
KELEK KENDİNİ NEHRİN AKINTISINA BIRAKIRKEN KIRMIZI YAZMALI KIZ NEHRİ DURGUN VE BULANIK SUYUNA DALMIŞTI. SURATLARI ASIK OLAN KÖYLÜ KIZLARI HALLERİNDEN PEK DE MEMNUN DEĞİLLERDİ.
KELEK SANKİ ONLAR İÇİN ÖZEL OLARAK SUDA SÜZÜLMEYE BAŞLADI.
KELEKÇİ ÖĞLEN SICAĞININ ALTINDA KÜREĞE VAR GÜCÜYLE ASILMIŞTI. TAŞIDIĞI İNSANLAR BELLİ Kİ ÇOK ÖNEMLİLERDİ.
KELEKÇİ, FAZLA OYALANMADAN KELEĞİ DİKKATLİ BİR ŞEKİLDE KARŞI KIYIYA GEÇİRME TELAŞINA DÜŞMÜŞTÜ.
4
DEVAM EDECEK

ASLAN İLE OSMAN

Aslanla Osman teyze çocuklarıydı. Osman ne gader erçel, haşarı, veled, hayın, namussuzsa Aslan o gader temiz, dürüst, içi dışı bir bi adamdı.
Buzluh bağlarında bağ gomşularıydılar. Çağalıhları hep bilabar geçmişti. O bağlarda, bahçelerde, gayalarda, Anguzu babanın tepesinde, ille maşallah Murat suyunun kenarına gader kah davar ögünde, kah eşşek sırtında gezdiler dolaştılar. Yediler içtiler. Güldüler ağladılar.

Mehmet Sait KARAÇORLU

Amma velakin Osman ezesioğlu Aslan'ı hep örseledi. Oynatdı. Söletdi. Aslan her seferinde Osman'ın oynadığı oyuna geldi. Dersin biri melek öbiri şeytandı.
Onüç ondört yaşındaydılar. Barabar davarı otara otara Muradın kenarına gader geldiler. Yaz günü, hava sıcah.
Osman:
- "Una Aslan çimek mi?" dedi. Aslan;
- "Çimek" dedi.
Soyundular. Çırçıplah. Suya girdiler. Muradın suyuna girmek meseledir ha. Çoh adam götürmüşdür. Eyi yüzgeç olmah lazım. Çoh guvvetli olmah icabeder. Bunnar inekleri de sohmuşlar suya, ineklerin guyruğunu dutip ele yüziler.
Sudan çıhdılar. Davarı ağaç kölgelerine yatırdılar. Güneş de tam tepede. Suyun kenarında guma yatdılar. Osman bi müddet heç bişi yapmadan durdu ya... Rahat batdı. Şeytanı dürtdü.
- "Aslan"
- "Nevar?"
- "Ahan şu garşıdaki iki gavah varya..."
- "He var. N'olmuş?"
- "Ahan burdan gahıp goşah, böyük gavağın tepesine kim daha çabik çıharsa"
- "E n'ola oğlum ?"
- "Heç n'ola ! Kef işte. Ben seni her zaman geçmim mi? Gine geçerim. Onu sölim."
- "O gader sen sahan güvenisen güreş gapah."
- "He güreş de gaparuh. Amma önce gavağa kim çıhacak?"
- "....."
- "N'oldu? Gözün yemedi del mi?"
Aslan güreşte her zaman Osman'ı yenerdi. Amma çabiklikte Osman daha eyiydi. Aslan bi kere de böle yense Osman'ı, eyice sesi gısılır, daha bahan bulaşmaz diye düşündü. Aniden hoppuladı gahtı.
- "De hadi una" dedi. Osman zaten Aslanın ne yapacağını beklemekteydi. Tetikdeydi. O'nun gahmasınnan Osman'ın sıçraması bir oldu. İkisi birden var guvvetlerinen gavağa dorğu goştular. Osman iki adım önde gavağa gavuştu. Meymun kimin dırmanmağa başladı. Aslan yarışı gine gaybettim hersinen peşisıra dırmanidi. Dırmanmasa eyidi ya. Osman'ın oyunu o zaman başladı. İkisi de çırçıplah zaten. Gavağın orta yerinde Osman üstte Aslan altta.
Osman başladı yuhardan aşağı goyvermeye.
Aslanın başına.
Aslan önce annamadı. Sona bahtıki yuhardan aşağı tökili. Aşağı bırahsa gendiyi bi yeri gırılacah. Yüsgek gavah. Gafasını galdırsa kökten ağzına gözüne dolduracak.
- "Unan Osman yapma , yapma unan anassını avradını... E ben gebertmezsem Osman" diyerekten aşağı yenmeye çalıştı. Osman namussuzu o aşağı yenene ten hem işini bitirdi. Hem aşağı atladı. Hem de bahçelere dorğu goşmaya başladı. Aslan da peşinden.

Epey goştular. Aslan'ın Osman'a yetişmesinin mümkünü yoh. Tazı kimin gaçi. Dağ, bayır, çalı çırpı, dere tepe demeden epeyce bi govaladı Aslan. İkiside çırçıplah. Oraları buraları ayahları tikenlere tahılmış, çizilmiş, gan içinde. Nefes nefese. Osman bahtıki Aslan ölümüne gelmekte. Ne peşini bırahacağı var ne vazgeçecegi var. Zaten bi yahalasa Osman'ın işini bitirecek.

O arada garşılarda uzahta bi ses mi bi hareket mi ne farkedise Osman yönünü çevirdi o terafa. Beş on bağmançı garı ellerinde sırıhlar, hasavanı sermişler ceviz çırpiler. Osman eyice onnara taraf dorğulttu yönünü bi terafdan da bağırmaya başladı.

- "Yetişin! İmdat! Yetişin"

Garılar sese doğru döndüler ki ne göreler. Çırçıplah bi herif. Hepsi - "Uy ana" diyerekten bürüklendiler. Osman bağırmakta berdevam.

- "Anam yetişin Allah rızası üçün. Arhamdaki pezevenk namusuma göz tikti. Allah rızası için gurtarın"

Garılar önce bi dağıldılar çırçıplah Osmanı görende. Sona bi tenesi yerden hasavanı çekdi. Örtüne diye Osman'a verdi. Verdi vermedi nefes nefese Aslan gavuştu. O da çırçıplah, eli ayağı çizilmiş gan içinde.

- "Vay seni ırz düşmanı" diyerekten ellerindeki sırıhlarla girişdiler Aslan'a. Yermisin yemez misin.

Garılar uzun sırıhlarla Aslanı dögdükçe Osman garşıdan ;

- "Vurun anam, vurun bacım, ırz düşmanı, namussuza" demekteydi.

KÜLTÜR PERDESİ

Elazığ zengin kültürüyle kendini perdelemiş bir şehirdir. Perdeyi kaldıran karşısında muazzam bir kültür bulunca ağzı açıkta kalıyor. Herkes Elazığ'ı doğuda sıradan bir şehir sanır. Böyle sanması gayet normal, çünkü perdenin arkasına saklanmış, gizli bir kültür vardır. O perdeyi çeken de biziz. Onu yeterince tanıtamadık, sergileyemedik.

Bilal CİVELEK

Geçenlerde bir sohbette, Kastamonulu bir arkadaş Elazığ'ı deliler şehri diye tanıdığını söylüyor. Harput'tan haberi yok, Müziğinden haberi yok, kültür edebiyat zenginliğinden bihaber…

Gerçi deliler de bizim kültürümüzün bir parçasıdır ama sadece bu yönüyle sınırlamak haksızlık olur.

Onun, Elazığ'ı delileriyle tanıması kötü bir şey değil ama doğru da değil. Delileri bile şehre bir renk katmışlar, hikâye katmışlar.

Aliye Bacı'nın kediler, asil duruşu, çevresine hiç zararı olmayan yaşantısı ile kızdırınca önüne gelen her şeyi deviren Deli Cevdet Elazığ kültüründe silinmeyecek izleri vardır. Deli Cevdet gazi caddesinin bir sembolüydü. Kapalı çarşının bütün dükkânları onundu. İstediğini alır yerdi. Kimseden izin almada, kimseden çekinmeden… Alır yerdi diyorsam öyle kilolarca değil, en fazla beğendiği şeyden iki tane alır, hemen orada yerdi.

Öyle güzel bir kültürdü ki, hiçbir esnaf asla karışmazdı. Cevdet'in dükkânında, manavında bir şey almasını kar sayarlardı, bereket sayarlardı. Bir gün Gazi caddesinde bir manavdan bir ayva aldı. Genellikle aldığı meyveleri hemen yerdi fakat bu sefer öyle yapmadı. Karşıdan gelen bir bayanın önüne geçti onu durdurdu. İşin ilginç yanı da kadın olsun erkek olsun onun o iri cüssesine rağmen hiç korkmazlardı.

Kadın hamileydi. Cevdet ayvayı kadına uzattı, elini kadının karnına dokundurdu;

Erkek olacak, adı da Murat…" dedi, kadına yol verdi. Kadın geçip gitti. Bu olaya ben bizzat şahit oldum. Kadının ailesi tanıdıktı, eşi arkadaşımdı. Sonra gerçekten erkek doğru ve kadın adını Murat koydu. Murat büyüdü şu an tahminen 40 yaşlarında… Tek kusuru deli Cevdet gibi kızdı mı dağıtıyor, yoksa her şey normal!

Eee o kadar da olacak. Adını deli Cevdet vermişse o kadar ilavesi de olması lazım.

Elazığ'ın hangi taşını kaldırırsanız kaldırın, altında kültür fışkırır.

Dileriz bu güzel kültür taşların altında gizlenmesin, önü perdelenmesin ki bütün insanlar tanısın.

Bugün gittikçe kendi içine kapanan bir Elazığ'ı görmek insanı üzüyor elbette fakat gençlerin bu güzel kültürü geleceğe taşıyacağına inanıyorum. Çünkü Elazığ sihirli bir şehirdir. Elazığlı olmayan fakat babasının görevi nedeniyle Elazığ'da doğanlardan birkaç tane tanıyorum. Her beni gördüklerinde; "Hele bah kim gelmiş. Benim Gagkom gelmiş." Diyerek sarılır. Demek ki, Elazığlı olmaya gerek yok, orada doğmak bile yetiyor!

Zamanda Yürüyen Kahraman

DELİ RECEP BÜYÜK SOYGUN

Yücel ÇAKMAK

Bizim Recep, yurdum insanlarından farklı olan biridir. Usturalı kafasıyla, elinde ya yassı bir taş ya da bir pirinç tas ile sokakları arşınlayan Deli Recep, kâh geçmişe gider kâh geleceğe…

Aslında bu buzdağının görünen yüzü… Deli Recep'in elindeki tas, Alaattin'in Sihirli lambası gibi ovaladıkça zaman makinesi oluveriyor. Deli Recep, tası ovaladıkça zamanda yolculuk yapıyor.

Yıl 1965… Memur maaşları, Diyarbakır Merkez Bankası'ndan Elazığ Ziraat Bankası'na pikapla taşınıyordu. Eski tip arkası pikap olan aracın arkasında ise çuvallar içinde bulunan paraların yanında iki Jandarma ve muhasip bulunuyordu.

Eski model pikabın içinde ise o dönemin parasıyla 2 milyon lira bulunuyordu. Ağustos ayında pikap, Maden ilçesi yakınında silahlı ve maskeli kişilerce soyuldu. Beş soyguncu, iki milyon lirayla kayıplara karıştı.

Soygunun üzerinden iki gün geçti. İpucu yok. Çalınan iki milyon liranın 1 milyon 700 bin lirasının yüzlükler halinde olduğu belirlendi. Yüz liralıkların seri numaraları biliniyor. Hükümet nezdinde bir kararname çıkarılarak, seri numarası bilinen yüzlüklerin iptaline gidilmesi düşünülüyor.

İstanbul Beyoğlu sokaklarında gezen Deli Recep, bir gece kulübünden içeri girdi. Loş ışıkların arasından süzülen Recep, boş bir masada oturuverdi. Kendi kendine düşünmeye başladı:

"Bu tas beni buraya getirdiğine göre önemli bir hadise var. İyi de neden İstanbul'a getirdi beni. Elazığ'la İstanbul arasında nasıl bir bağ var?"

Deli Recep'in oturduğu masanın arkasındaki masada ise bir grup hararetli bir tartışma içine girmişlerdi. Masada biri sarışın toplam 4 erkek oturuyordu.

Gazeteyi okudunuz paraların seri numaraları belliymiş. Bir süre paraları harcamayın.

Harcamayacaksak niye çaldık?

Harcamasına harcayacağız ama 2-3 ay zaman geçsin.

Polis her yeri arıyor. Gerekirse yurt dışına çıkalım.

Bende öyle düşünüyorum. Sonra gelelim.

Konuşmalara kulak kabartan Deli Recep:

Demek ki bir soygun olayının ortasına düşmüşüz. Şu zaman tasıma bir bakayım. 1965 yılındayız. Aaaaaa…. Maden'de 2 milyon liralık soygun olmuş. Eveet… Şimdi anladım soygunu bunlar yapmış…

Sarhoş numarası yapan Deli Recep kendini yan masanın üzerine bırakıvermişti.

Beyler bana bir içki ısmarlar mısınız?

Kardeşim hadi masana git.

Ben bu masayı sevdim. Burda içeçeceğim.

Hadi ama çok uzattın. Git masanda iç.

Adamlardan biri Deli Recep'i kollarından tutarak masaya doğru sürüklemeye başlar. Deli Recep ise gitmek istemez.

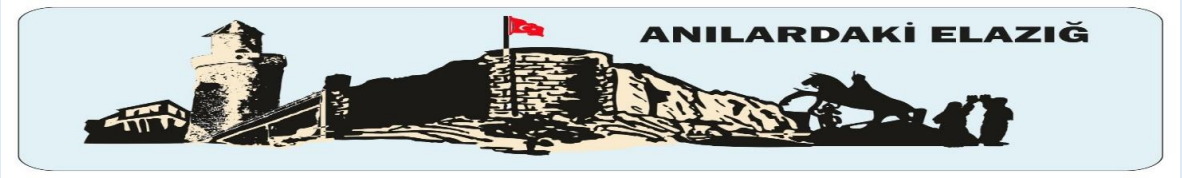
Ne oluyor kardeşim. İmdat!.. Adam dövüyorlar.
Adamlarda bir telaş başlar. Gece Kulübünde bulunanlar dönüp o masaya bakarlar. Derken, gece kulübünde büyük bir kargaşa yaşanır. Gece kulübünün fedaileri adamlarla kavgaya başlarlar. Deli Recep ise bir masanın altına girerek, kavgayı seyreder.
Kavga polisin gelmesiyle sona bulur. Kulüptekilerin hepsi Deli Recep'de dahil polis minibüslerine bindirilerek, karakola götürürlürler.
Polis tek tek ifade alır. Sıra Deli Recep'e gelir. Recep ise ifadesinde yan masada konuşulan soygunu anlatmayla başlar.
Amirim adamlar bir soygun yapmışlar. Büyük bir soygunmuş. Paranın harcanmamasını istediler. Çünkü seri numaraları alınmış diye aralarında konuşuyorlardı. Bende bana içki ısmarlamalarını istedim. Beni hırpaladılar.
Deli Recep'in ifadesini alan polis amiri dolaptan bir dosyayı alarak incelemeye başladı.
Dikkatlice dosyayı inceleyen Polis Amiri:
Bunlar, onlar…
Çabuk bana onları göster…
Deli Recep, masadaki 4 adamı da tek tek Polis Amirine gösterdi. Polisler 4 kişiyi başka bir odaya kapatırken diğerlerini ise serbest bıraktı. Deli Recep ise Polis Amiriyle birlikteydi.
Polis Amiri Maden Soygununa katıldıkları şüphesiyle 4 kişinin gözaltına alındığını İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne bildirdi. Emniyet Müdürlüğü ise şüphelilerin Müdürlüğe getirilmesini istedi. 4 zanlı ve Deli Recep yoğun güvenlik önlemleri altında Müdürlüğe götürüldü.
İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde zanlıların alınan ifadelerinde, soygunu yaptıklarını itiraf ettiler. Alınan ifadeler sonucunda soygunu; Diyarbakır Ziraat Bankası'ndaki Şef Mahmut Cevahir'in planladığı, soygunu ise Ferit Baltacı, Mümin Kahya, Alman rallici Richard Schneider ve Sidar Yapıcı'nın yaptığı belirlendi
Soyguncuların itirafları sonucu sakladıkları paralar ele geçirildi. 1 milyon 200 bin lira para ele geçirilmişti. 800 bin lirası ise kayıptı. Kayıp 800 bin lira hakkında kimse bilgi vermiyordu.
Deli Recep, serbest bırakılmıştı. Ertesi gün gazeteleri okuyan Deli Recep, soygunda çalınan 2 milyon liradan 800 bin liranın kayıp olduğunu öğrendi. Zindanda kaldıkları gece Ferit Baltacı'nın çetenin lideri olduğunu ve onun Murat Baltacı diye bir kardeşi olduğunu öğrenmişti.
Yeniden Beyoğlu'na giden Deli Recep, kavga ettikleri gece kulübündeki fedailerden Ferit Baltacı'nın diğer 3 kişiden ayrı kaldığını öğrenmişti. Feri Baltacı, matruk 2 katlı ahşap bir evde kalıyordu.
Evin kapısını Ferit Baltacı'nın kardeşi Murat Baltacı açmıştı. Deli Recep kendisini Banka Şefinin kardeşi olarak tanıtmıştı. Bu adresi ise Ferit'in abisine verdiğini söylemişti. Abisinin tutuklanarak İstanbul'da getirildiğini söyleyen Recep, bir süre İstanbul'da kalacağını söyledi.
Murat, saf ve temiz birine benziyordu. Soygundan haberi vardı ama kendisi karışmamıştı.
Deli Recep 800 bin liranın onda olup olmayacağını öğrenmek istiyordu. Yemekten sonra Deli Recep, bundan sonra ne yapması gerektiğini bilip bilmediğini sordu
Abinin yakalanma ihtimaline karşı bir planı var mıydı?
Murat bir süre sustuktan sonra cevap verdi:
Şu anda işsizim. Cebimdeki 100 lira ile gezip duruyorum. Fransızca, Almanca ve İngilizce'yi su gibi bilirim ama bana iş yok. Abimin de bir plan yaptığını sanmıyorum.
800 bin lira kimde biliyor musun?
Murat, 800 bin liranın kimde veya nerede olduğunu bilmediğini söyledi. Ama abisini cezaevinde ziyaret ederek öğreneceğini söyledi. Murat, o paraya çok ihtiyacı olduğunu belirtti.
Mahkeme sonunda Ferit ve adamları tutuklanmıştı. Çete üyeleri ayrı ayrı cezaevlerine gönderilmişti. Ferit, tesadüfü olarak Elazığ cezaevine gönderilmişti. 25 yıl gün alan Ferit, Elazığ Cezaevinde tek kişilik hücrede kalıyordu.

Murat ayda bir abisini cezaevinde ziyaret etmeye başlamıştı. Amacı kayıp olan 800 bin liranın yerini öğrenmekti. Recep ise Murat ile olan samimiyetini iyice artırmıştı. Bir keresinde cezaevine birlikte gitmişlerdi.
Ferit, Murat'ın 800 bin liranın peşinde olduğunu anlamıştı. Her seferinde Murat'ın sorularına kaçamak cevap veriyordu. Bir gün Murat'a öyle bir cevap verdi ki, çözülmesi zor bir muammaydı.
Ferit, Murat'ın kendisine yanaşmasını istedi.
Parayı dönüşte Mersin'e uğrayıp orada bir yere gömdüm. Bu olayların buraya geleceğini tahmin ettim.
Nereye gömdün?
Ferit, Murat'ın kulağına her şeyi anlattı.
Ferit, Murat'a paranın tam yerini söylememişti. Murat hayal kırıklığı yaşıyordu. Çünkü parasız kalmıştı. 800 bin lira kendini bayağı rahatlatacaktı. Murat, kendisini bekleyen Recep'e olumsuz yanıt verir.
Sigarasından bir fırt çeken Murat:
Her şey bitmek tükenmek bilmez servetimizin erimesiyle, madden çöküşümüzle başladı. Ağabeyim esrarengiz ama bir o kadar da zeki bir adamdır. Ağabeyim üç dil bilen, tercümanlık yapan, çok iyi yetişmiş bir delikanlıydı. Köşklerde yaşarken, birden beş parasız kalınca bunalıma girdi.
O buhranlı günlerde Galatasaray Lisesi'nden tanıdığı Diyarbakır'ın Kengelli Çiftliği ağasının oğlu Mümtaz Cizrelioğlu ile karşılaşıyor. Cizrelioğlu, çılgın ve cesur karakterini iyi bildiği Ağabeyime bir teklifte bulunuyor. Diyarbakır Merkez Bankası şefinden, iki milyon lira tutan memur maaşının nereye, ne şekilde nakledileceği tüyosunu aldığını söylüyor.
Ağabeyimle hemen bir soygun planı yapıyorlar. Ve Alman rallici Richard Schneider ile soygunda şoförlük yapması konusunda anlaşıyorlar. Ağabeyim ve ortakları, Maden İlçesi yakınlarında Havuzlubahçe mevkiinde, bir memur ve silahlı iki muhafız nezaretindeki pikapı durduruyorlar.
Ayaklarında şalvar, ellerinde silahlar var. Para torbalarını alıyorlar ve şoför, muhafız ve memuru birbirlerine zincirle bağlayıp, bir dere yatağına bırakıyorlar. Sonra da gaza basıp, yola çıkıyorlar.
Richard'ın ralli şoförü olması sayesinde inanılmaz bir süratte İstanbul'a gelen soyguncular, sadece bir kez mola veriyorlar; yani Mersin'de.
Ağabeyim parayı Mersin'de bir yer gömmüş. Ama yerini bana söylemedi. 'O para bende Ferit' dedi. 'Yerini bilen bir tek ben varım. ' Yalvardım, 'Ağabey kim öle kim kala!' diye. 'O benim Allah billah param. Söylemem. Buradan çıkınca senin de payını vereceğim, benim yüzümden çok sıkıntı çektin' dedi.
Ferit**,** kardeşi Murat'a parayı su geçirmez, dış etkenlerden etkilenmez iki elektrot kutusuna koyduğunu, sonra da o iki kutuyu birbirine bağladığını söyledi. Ve bu kutuları yıllar geçse de üzerine ev yapılma olasılığı olmayan tarihi bir yere gömdüğünü. Ama neresi diye sorulunca hep aynı cevabı verdi. 'O benim Allah billah param!'

YILLAR SONRA…

24 Aralık 1970 Ferit cezasını çektiği Elazığ Cezaevi'nden Sinop Cezaevi'ne nakledilmek istenirken, uzman çavuş ve jandarmaları esir aldı. Nakil aracında bulunan tüm arkadaşlarının kaçmasını sağladı. En sona kendisi kaldı. Kan dökmek istemediği için kimseyi vurmadı. İhtiyacı olmadığını düşünerek jandarmanın silahını almadı. Dağa doğru koşmaya başlayan Ferit, jandarmanın tek kurşunuyla hayatını kaybetti. 800 bin liranın sırrını da beraberinde götürdü.

benim
öykülerim
ELAZIĞ FIKRALARI
MOLLAKENDİ BELEDİYESİ
MOLLA AHMET PEYKERİ
EKREM KATI
Harput Emir'i ve Türk Orduları Başkumandanı
BELEK GAZİ
Murat Sevinç
EKREM KATI
ELAZIĞ ÇOCUK OYUNLARI
MURAT SEVİNÇ
SİİRLER'DE ELAZIĞ
EKREM KATI
Resimleyen Murat Sevinç
HARPUT TARİHİ
SÜT KALESİ
Murat Sevinç
SİZGİ ROMAN
ÇAYDAÇIRA
Murat Sevinç
ELAZIĞ MASALLARI
Sami Demirbağ - Hayri Uğur
Resimleyen Murat Sevinç
ANILARDAKİ ELAZIĞ
EKREM KATI
HARPUT EFSANELERİ
DERLEYEN: MEFTUNE GÜLER GÜL
RESİMLEYEN MURAT SEVİNÇ
BORDO YAYINLARI
BORDO YAYINCILIK
Yeni Mah. Gazi Cad. No:36 Yüce Pasajı Kat: 1/105
Tel: 0424 2361284
ELAZIĞ

Elazığ'da Harput'u aramak

Mehmet Doğan

Kaynak: https://www.tyb.org.tr/08.10.2018

Bir şehri tarihî yapan ve gerçek mânasıyla "şehir" yapan nedir?
Geçmişine şahidlik eden mimarî eserleri…
Böyle bakarsak, "şehirlerin anası" Mekke'nin tarihine işaret eden ne kalmıştır elde?
Neyse ki Kâbe'ye dokunulamamış. Bir de Harem-i Şerif'te sökülen Osmanlı revaklarının bir kısmı yerine konulmuş… Tarihin gerisi okuyan olursa, kitapta!

Ya yüz yıl sonra? Bugün yapılan bir tarih var. Mekke'nin Zemzem "tovır"ı, Londra'dakini takliden yapılan saat kulesi ve devasa otelleri… Arabistan'ın ortasında bir Amerikan şehri!
Kitapsız okunan tarih bu olacak!
Elazığ tarihinden ayrı düşmüş bir şehir; önce cisminden, sonra isminden ayrı düşmüş! Binlerce yıllık Harput'dan ovaya iniş, 19. Yüzyılın gerçeği. Harput râkımı yüksek bir şehir, korunaklı, çevresine hâkim bir mevkide. İşte 19. Yüzyıl ortalarından 1339 metreden 1067 metreye, Mezra'ya iniliyor… Mezra "ziraat yapılan yer" demek… Yükseklik farkı az değil: 277 Metre! Bu inişin hızlı olduğu anlaşılıyor.
Bu tarihten kaçış mı, tabiata yöneliş mi? Zorluktan kolaylığa doğru bir geçiş belki de.
Urfa haçlı kontu Josellin'i, Kudüs kralı Baodouin'i esir edip Harput kalesine tıkan ve Menbiç kalesi kuşatmasında şehid olan Artuklu Balak Gazi'nin maneviyatının estiği topraklarda, Anadolu'nun 12. Asra tarihlenen, nadir yapılarından Ulu Camii terk etmek, Sara Hatun Camii'nden vaz geçmek, Kurşunlu Cami'ye ve ulu çınarının serinliğine elveda demek, Türkistan'dan Anadolu'ya manevi fetih müjdesi gibi gelen Aslan Baba'nın oğlu Mansur Baba'nın kümbetine, Arap Baba'ya el sallamak… Cedlerin içine hayatlarını koydukları yuvalarını ve onların hayat sonrası evlerini bırakıp gitmek…
Bu geçişin kesif hüznünü tahayyül edebilir misiniz?
Edemiyorsanız, Harput mûsikisine kulak veriniz!
Sînemde bir tutuşmuş yanmış ocağ olaydı
Zülfün karanlığında bezme çerâğ olaydı
Sonra Mezra'da yeni bir şehir teşekkül ediyor. Sultan Aziz döneminde Mamuretülaziz deniliyor şehre. Bölgenin yeni merkezi oluyor Mamuretülaziz. Malatya, şimdi Erzincan'a ait bazı kasabalar, Dersim buraya bağlanıyor. Mamüretülaziz yani, "Aziz'in imar ettiği şehir" kısaca Elaziz olarak anılıyor. 1937'de birden şehrin adının bu apaçık bilinen tarihe rağmen El Azık yani "azık eli"nden geldiği buyuruluyor. Şehir Elazık oluyor, sonra yumuşatılıp Elazığ'a dönüştürülüyor! Bu değişim sırasında iyi ki Harput yerinde duruyor!

Bu göçüşler, bu geçişler; bu düpedüz hafızayla alay etmeler, kimlikle oynamalar... Bütün bunlara rağmen şehir kendini muhafaza ediyor. Harput hep arka planda metin bir kale gibi duruyor. Onun varlığı şehri şehir kılıyor.
İşte dönüyoruz çarşıya mezarlıktan
Onu anlatan suskunlukla
Şehrin yaşayan şairi Nazım Payam bunu mu anlatıyor acaba? Harput'tan Elazığ'a dönüşü yani.
Elazığ'a gelip de Harput'a yol uğramamamışlığım yoktur. İlkinin üzerinden 41 yıl geçti. Ulucami belgeseli için gelmiştik ilk. Elazığ bugüne göre hayli küçüktü. Harput Ulu camii

metruktu. Rıza Tevfik'in Harab mabed şiiri uğultu halinde zihnimizden geçiyordu:
Mazlum bir ümmetin baht-ı siyahı
Vîran kubbesine gölgeler salmış…
Onun melâlini asırlar görmüş minaresi rükûa varmak istercesine resimleştiriyordu...
Sonra, bir defasında Harput'un aziz evladı Ahmet Kabaklı ile gelmiştik. O çocukluk hatıralarına yolculuk yaparken bize Ejder kayasını, Buzluk mağaralarını ve daha neleri göstermemişti ki…
Şimdi Harput'un harap sokaklarında dolaşırken Ulucami'in sıkı bir onarımdan geçirildiğini, bütün tarihi eserlerin bakımlı olduğunu görüyoruz. Hatta birkaç tarihî evin ayağa kaldırıldığını, sonradan yapılan ve Harput kimliğini haleldar edan yapıların yıkılacağını öğreniyoruz. Şehrin yılmaz belediye başkanı Mücahit Yanılmaz öyle projeler hazırlatmış ki, harap şehir UNESCO geçici dünya mirası listesine alınmış…
İlk gezdiğimiz yer Kurşunlu Camii… Avlusunda "onunla bir yaşta ihtiyar çınar!" Rivayet o ki Evliya Çelebi bu çınarın gölgesinde dinlenmiş…
Camiin avlu duvarında 1935 tarihli bir "cumhuriyet eseri" dikkatimizi çekiyor: Bu bir Atatürk büstü. Sırtı camiye dönük! Camiin çeşmelerinin üzerine dikilmiş…
"Harput'u Metin Önal Mengüşoğlu ile gezmek vardı" diyorum. O da bir taziye dolayısıyla Elazığ'da imiş, ertesi gün Harput Şehrengizi müellifi ile kucaklaşıyoruz.
Aziz şehir "Elaziz"in tarihiyle var olma iradesi bizi kuşatıyor.
"Elazığ hep aziz olsun, Elaziz olsun" diyoruz!

ELAZIĞ ÇOCUK OYUNLARI

BİLYE

Oyunda olan kişiler ellerindeki bilyelerden zorunlu sayıdaki bilyeyi düzenli bir şekilde yere dizip, sonra "el bilyesi" denilen ana bilyeyi yere dikilen bilyelerden uzağa fırlatırlar. Oyunun başında "sonum" diyen kişi bilyesini en son atar. Oyunda bilyeyi en son atmak bir avantaj olarak görülür. Herkes el bilyelerini fırlattıktan sonra, el bilyesi yerdeki bilyelere en yakın olan kişi bir yön söyler. Bu yön, aşağı ya da yukarı olmalıdır. El bilyesini en uzağa atan kişi yönü aldıktan sonra bilyesini yerden dizili olan bilyelere doğru havadan savurur ki işte bu kısım, mersin oyunundan ayrılan kısımdır. El bilyesi, yerde dizili olan bilyelere temas ettirilmemelidir. Eğer bilye yerden temas ederse atış yenilenir. Atışı yapan oyuncunun el bilyesi belirlenen yönde herhangi bir bilyeye değerse o oyuncu yerdeki bilyelerin hepsini alır. Eğer değmezse sırayla bilyesi en uzakta olan oyuncu el bilyesini dizili olan bilyelere doğru savurur. Yerdeki bilyelere hiç kimsenin bilyesi değmemesi durumunda ise yönü söyleyen kişi yerdeki bütün bilyeleri alır.

ÇELİK ÇOMAK OYUNU

Çelik çomak ülkemizin birçok bölgesinde oynanan bir çocuk oyunudur. Yöresel bir oyun olduğu için oynandığı yöreye göre bazı değişiklikler arz edebilir. Oyuna başlamadan önce ilk olarak oyun için gerekli olan yarım metre uzunluğunda bir sopa ve her iki tarafı kalem ucu gibi sivrilmiş bir kısa çubuk ayarlanır. Daha sonra ise; düz ya da iniş yokuşlu bir yer, yani oynanan yerin coğrafik yapısına göre oyun yeri seçilir. Avuç içi büyüklünde iki adet taş, aralarında on beş santimetre mesafe olacak şekilde oyun yerine koyulur. Oyun için ikişerli veya üçerli iki grup oluşturulur. Ancak oyun iki kişi ile de oynanabilir. Eşleşme yapıldıktan sonra ilk atışı yapacak olan grubu belirlemek için gurup reisleri "çelik" adı verilen kısa sopayla uzun sopayı sektirir en çok sektiren grup reisi ilk atışı yapmaya hak kazanır. Gruptaki her oyuncunun bir atış hakkı vardır. Atışı yapan kişi ayarlanan iki taşın yanında durur, elindeki çomağı iki taşa dokundurur ve diğer elinde bulunan çeliğe hızlı bir şekilde vurarak diğer grubun olduğu yöne doğru atar. Diğer grup çeliğe müdahale etmeye çalışır. Çelik havada iken yakalanırsa çeliği fırlatan grup yanar ve çeliği yakalayan grup büyük bir kama sayısı alır. Kama sayısı adım ölçüleri ile belirlenir. Çelik yakalanmazsa çeliği yakalamaya çalışan grup çeliği düştüğü yerden oyun taşlarının olduğu yere doğru fırlatır. Amaç çeliği taşlara vurmaktır. Çelik, taşlara doğru atıldığında çeliğin düşüş yeri hesaplanır. Eğer çelik, taşlara çomak uzunluğundan daha kısa bir mesafedeyse oyunu başlatan kişi yanar yerine diğer eşi oyuna gelir. Çelik, taşlara değmezse ya da taşlardan çomak uzunluğunu aşan bir mesafeye düşmüşse oyunu başlatan kişi yanmaz ve çeliğin düştüğü yere gelir elindeki çomakla çeliğin ucuna vurup çeliği havalandırmaya çalışır. Eğer üç hamlede çeliği uzaklaştıramazsa yanar. Oyuncu, çeliğe üç hamle yaptıktan sonra karşı guruptan kendine güvenen bir oyuncu, taşların hizasından üç atlar adımda çeliğe yetişmeye çalışır. Oyuncu çeliğe yetişemezse aradaki mesafe adımla ölçülür ona göre oyunu başlatan grup kama cezası alır.

AYRANLI ÇORBA

Malzemeler:
1 kg yoğurt
1 kase döğme
1 çay bardağı nohut
1 çay bardağı fasulye
1 kaşık un
1 adet yumurta
Yeteri kadar nane
Yarpuz
Tuz

Yapılışı:
Döğme, nohut ve fasulyeyi ayıklayıp yıkadıktan sonra 4 kase suda 40 dakika suyunu çekene kadar kaynatıyoruz. Yoğurdu 2 ölçü su ile sulandırarak içine yumurta koyup çırpıyoruz. Bir kaşık un ilave edip karıştırıyoruz. Pişmiş olan döğme, fasulye ve nohut karışımına ayran ilave edip kaynayana kadar yaklaşık 25 dakika kaynatıyoruz. Soğuk olarak servis ediyoruz.
Ayranlı Çorba İftar sofralarının başlangıç yemeğidir.

Gülsan Evi'nin camında Ulu Camii minaresinin görüntüsü